

Bestyrelsen

Dato 20. april 2023

Sag nr. 10: Godkendelse af indstilling til ejerkommunerne om Fase 1 af Udviklingsplan for Østjyllands Brandvæsen 2024-2028

Til godkendelse:

I denne sag godkender Bestyrelsen indstilling til ejerkommunerne om "FASE 1 af Udviklingsplan for Østjyllands Brandvæsen for perioden 2024-2028". Fase 1 dækker perioden 2024-2025.

Sagsfremstilling:

Østjyllands Brandvæsen udgør det kommunale redningsberedskab for Aarhus, Skanderborg, Odder og Samsø Kommuner. Østjyllands Brandvæsen skal jf. beredskabsloven kunne forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljø ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger eller overhængende fare herfor. Det påhviler Østjyllands Brandvæsen at identificere og analysere de lokale risici, som skal lægges til grund for en dimensionering af redningsberedskabet. Det påhviler Kommunalbestyrelser og Byråd efter indstilling fra brandvæsenets bestyrelse at fastlægge niveauet for Østjyllands Brandvæsens opgavevaretagelse på grundlag af risikoprofilen. Østjyllands Brandvæsen skal jf. beredskabslovens § 12, stk. 1 kunne udføre en forsvarlig indsats.

Østjyllands Brandvæsens bestyrelse har behandlet Udviklingsplanen på tre bestyrelsesmøder og et separat møde for ejerkredsen. Planen var oprindeligt dækkende frem til 2031, men som et led i bestyrelsens behandling er den nu reduceret til at dække perioden 2024-2028, hvilket har medført en reduktion i udgiftsniveau på 20 mio. kr. årligt i forhold til udgangspunktet. Bestyrelsen foreslår den politiske behandling af planen fasedelt henset til den økonomiske situation i ejerkommunerne og henset til behovet for yderligere analyse og gradvis indfasning i Østjyllands Brandvæsen.

Udviklingsplanen er nødvendig, fordi Østjyllands Brandvæsens ejerkommuner udvikler sig med en kraft og hast, der påvirker kommunernes risikoprofil og fremadrettet sætter brandvæsenet under pres.

Særligt Aarhus Kommunes by- og erhvervsudvikling medfører en øget risiko for **større, flere samtidige og mere komplekse hændelser**, som kan ramme borgere, erhvervsliv, turister og den kommunale organisation.

Udviklingsplanen består af fire kapitler. Foruden introduktionen i kapitel 1, så beskrives i kapitel 2 de risici, trusler og strukturelle, organisatoriske samt økonomiske udfordringer, som Østjyllands Brandvæsen skal håndtere de kommende år. I kapitel 3 beskrives udfordringerne med Østjyllands Brandvæsens nuværende operative, administrative, analytiske og ledelsesmæssige kapacitet. I kapitel 4 beskrives håndteringen af de beskrevne risici, trusler, strukturelle og økonomiske udfordringer.

Fuldt indfaset skal Udviklingsplanen sikre:

- 1) at Østjyllands Brandvæsen kan garantere et sikkert og forsvarligt arbejdsmiljø til alle ansatte og frivillige,
- 2) at Østjyllands Brandvæsen forsvarligt kan håndtere de større, flere samtidige og mere komplekse hændelser, som udviklingen i ejerkommunernes og særligt Aarhus Kommunes risikoprofil medfører,
- 3) at Østjyllands Brandvæsen kan håndtere fremtidens trusselsbillede med cyber-trusler, terror-trusler og hyppigere, alvorligere klimahændelser, og
- 4) at Østjyllands Brandvæsen kan håndtere problemstillingen med de indfrosne feriepenge som følge af ændringen i ferieloven tilbage i 2020.

Med vedtagelse af Udviklingsplanen for Østjyllands Brandvæsen 2024-2028 udviser ejerkommunerne rettidig omhu ved at geare brandvæsenet til at kunne håndtere og matche udviklingen i ejerkommunernes risikoprofil.

Faseinddelt politisk behandling

Henset til de kommende års meget stramme kommunaløkonomiske virkelighed og henset til behovet for yderligere analyse og en gradvis indfasning, så foreslås Udviklingsplanen politisk behandlet i faser. Fase 1, som Bestyrelsen hermed indstiller til godkendelse i ejerkommunerne, omfatter årene 2024 og 2025.

Fase 1 omfatter de mest akutte og nødvendige beredskabsmæssige, organisatoriske og økonomiske udfordringer for Østjyllands Brandvæsen, som uddybes nedenfor:

FASE 1

Fase 1 omfatter et nødvendigt beredskabsfagligt og organisatorisk løft til gavn for alle fire ejerkommuner

Udviklingsplanen omfatter et **fælles** beredskabsfagligt og organisatorisk løft, som kommer alle fire ejerkommuner til gavn. Det drejer sig om:

- Opstart på etableringen af et klimaberedskab, som afpasses efter ejerkommunernes klima-relaterede risici.
- Etablering af et terror-beredskab, som afpasses efter lokale risikoobjekter.
- Etablering af et drone-beredskab til brug ved større, komplekse indsatser, hvilket særligt hændelserne i Galten (HMF-branden) og Studstrup har påvist behovet for.
- Etablering af et indkvarterings- og forplejningsberedskab, som særligt krigen i Ukraine og Studstrup-branden har tydeliggjort behovet for.
- Etablering af et vandforsynings speciale (en slangegruppe), som kan sikre, at der anvendes sø-vand og ikke drikkevand til brandslukning på større indsatser.
- Etablering af kapacitet (ét årsværk) til videreførelse af den beredskabsplanlægning og facilitering af krisestyring, som bruges internt i brandvæsenet og ikke mindst i ejerkommunerne.
- Etablering af kapacitet (ét årsværk) til håndtering af særlige risikoobjekter, som f.eks. tunnelbyggeri, højhuse og publikumstunge objekter som festivaler.
- Ansættelse af personaleressourcer til sekretariat, vagtcentral, IT og brandforebyggelse (fire årsværk), hvilket både bidrager til styrkelse af brandvæsenets IT-sikkerhedsmæssige kompetencer og samtidig også bidrager til at løse behovet for flere indsatsledere, som var en mangel bl.a. i Studstrup.
- Ansættelse af akademisk understøttelse til brandvæsenets ledelse og bestyrelse (ét årsværk).
- Ansættelse af en teamleder til Uddannelsesafdelingen og en teamleder til Udviklingsafdelingen, hvilket også bidrager til at løse behovet for flere indsatsledere.
- Økonomi til genanskaffelse af datacentre på vagtcentralen, genanskaffelse af brandkøretøjer og indvendig vedligeholdelse af de nuværende brandstationer.

Omkostningerne til det fælles løft i organisatorisk og operativ kapacitet ud-

gør:

Driftsbudget	Budget 2024	Budget 2025
Fælles løft	13.740.000	7.540.000
3 AC'ere	1.950.000	1.950.000
PRU til AC'ere (30.000 pr. ac)	90.000	90.000
4 ansat til Sekretariatet/IT/Vagtcentral/Forebyggelse	2.000.000	2.000.000
PRU til Sekretariatet/IT/Vagtcentral/Forebyggelse	200.000	200.000
Drift af Indkvarterings- og forplejningsberedskab	-	100.000
Drift af Droneberedskab, licenser	-	100.000
Drift af slangegruppe	-	100.000
Drift af klimaberedskab	-	100.000
Drift af terrorberedskab, øvelsesaktivitet	-	100.000
Løft af genanskaffelser køretøjer og elbilskoncept	700.000	700.000
Løft af indvendig vedligeholdelse af brandstationerne	400.000	400.000
Løft af genanskaffelser datacenter	100.000	100.000
Etablering af Indkvarterings- og forplejningsberedskab, materiel	1.200.000	
Etablering af droneberedskab, materiel, uddannelse og licenser	1.000.000	
Etablering af slangegruppe, materiel	1.000.000	
Etablering af klimaberedskab, udarbejdelse af klimadimensionering	1.500.000	
Etablering af terrorberedskab, uddannelse og øvelsesaktivitet	2.000.000	
2 Teamledere til Uddannelses- og Udviklingsafdelingen	1.500.000	1.500.000
PRU til teamledere (operative, så dyr forsikring og mundering)	100.000	100.000

PRU = Personalerelaterede udgifter såsom uniformering, efteruddannelse og forsikring.

Fase 1 omfatter et mindre beredskabsfagligt løft i Aarhus Kommune

Udover det fælles løft til gavn for alle fire ejerkommuner, så omfatter Fase 1 et løft i døgnerberedskabet i Aarhus fra 16 brandfolk på døgnvagt til 18 brandfolk på døgnvagt. Herved sikres det, at alle tre døgndækkende brandstationer er identisk bemandede.

Opgradering fra 16 til 18 brandfolk på fuld tid medfører, at Station Aarhus Nord i Lisbjerg kan køre med samme bemanning som Station City i Ny Munkegade og Station Syd i Højbjerg. I dag er Station Nord kun bemandede med 4 brandfolk mod 6 brandfolk i City og 6 brandfolk i Syd. Dette mindre løft øger robustheden i hele Aarhus Kommune, da Station Aarhus Nord i dag trækker på hjælp fra Station City eller Station Syd næsten 270 gange årligt, så længe der kun er 4 brandfolk på døgnvagt i Nord. Det har betydet en svækkelse af Midtbyens eller Sydbyens beredskab på næsten daglig basis for at kunne håndtere hændelserne i Aarhus Nord.

Det specifikke løft til Aarhus Kommune udgør:

Driftsbudget	Budget 2024	Budget 2025
Aarhus specifikt løft	3.000.000	3.000.000
Løft af brandfolk (Nord), løn	2.700.000	2.700.000
PRU til brandfolk (dyr forsikring, mundering og efteruddannelse)	300.000	300.000

Fase 1 omfatter anskaffelse af materiel

For at kunne opstarte et klimaberedskab, etablere et terror-beredskab og etablere garager til den nye brandskoles udrykningskøretøjer, så bemyndiges Østjyllands Brandvæsen med vedtagelse af Fase 1 til indgåelse af leasingaftaler på i alt 17,4 mio kr. Heraf udgør den deponeringspligtige bygningsdel i alt 10,9 mio.

Engangsanskaffelser via KommuneLeasing	Budget 2024
Emne	17.400.000
Etablering af garagefacilitet til brandskolens udrykningskøretøjer	10.900.000
Materiel til terror-beredskab (evakueringscontainer og kroghejs)	3.000.000
Materiel til klima-beredskab	3.500.000
Deponering til Leasing via Kommune Kredit	10.900.000
<i>Samsø Kommune</i>	90.470
<i>Odder Kommune</i>	568.980
<i>Skanderborg Kommune</i>	1.569.600
<i>Aarhus Kommune</i>	8.670.950

Fase 1 omfatter låneadgang til håndtering af indefrosne feriemidler

Den 1. september 2020 trådte den nye ferielov i kraft, hvorved medarbejdere afvikler ferie i samme periode som den optjenes, modsat tidligere hvor ferien blev optjent i kalenderåret forud for ferieåret. For arbejdsgivere betyder det, at de ansattes ferie i overgangsperioden skal finansieres efter både den nye og den gamle lovgivning samtidigt. Ferie efter den nye ferielov udbetales til medarbejderne, mens ferie opsparet i perioden 1. september 2019 til 31. august 2020 indefrysnes frem til medarbejderne forlader arbejdsmarkedet. De indefrosne feriemidler administreres af Lønmodtagernes Fond for Tilgodehavende Feriemidler (Lønmodtagernes Feriemidler).

I Østjyllands Brandvæsen er aktuelt indefrosset 7,25 mio. kr. (2023-værdi) efter den gamle ferielov. Der er to muligheder for at for at udbetale pengene:

- 1) Beløbet kan indbetales til Lønmodtagernes Feriemidler på én gang, eller
- 2) Østjyllands Brandvæsen kan beholde midlerne i selskabet mod en årlig indeksering af beløbet, som afspejler lønudviklingen. Indbetalingen til Lønmodtagernes Feriemidler sker ved forfald, når medarbejderen går på pension. Østjyllands Brandvæsen har i første omgang valgt denne model.

Efter rådgivning fra ejerkommunernes økonomichefer er det imidlertid anbefalingen, at der sker overdragelse af feriepenge-forpligtigelsen til Aarhus Kommune, som herefter håndterer dette mellemværende med Lønmodtagernes Feriemidler.

Tilgodehavende feriemidler er opført i åbningsbalancen ved selskabets stiftelse under passiver efter sædvanlig praksis. Tilsvarende er Østjyllands Brandvæsen medgivet aktiver i form af brandkøretøjer, som modsvarer passiverne. Østjyllands Brandvæsen har imidlertid ikke likviditet til at foretage indbetaling til feriefonden. Det er derfor Bestyrelsens indstilling, at Østjyllands Brandvæsen gives mulighed for at overdrage forpligtigelsen til Aarhus Kommune, som så varetager den videre administration. Der sker så tilsvarende reduktion i driftsbidraget fra Aarhus Kommune over en 38-årig periode.

Samlede omkostninger til Fase 1

Bidrag fra kommunerne	Budget 2024	Budget 2025
Bidrag fra kommunerne	113.676.000	107.477.000
Kommunale bidrag årligt (efter driftsfordeling: 78, 14, 4 og 4 %)		
<i>Samsø Kommune</i>	3.878.000	3.878.000
<i>Odder Kommune</i>	3.878.000	3.878.000
<i>Skanderborg Kommune</i>	13.571.000	13.571.000
<i>Aarhus Kommune</i>	75.609.000	75.609.000
Løft af Driftsbidrag årligt (efter ejerfordeling: 79,55, 14,40, 5,22 og 0,83 %)		
<i>Samsø Kommune</i>	114.000	63.000
<i>Odder Kommune</i>	717.000	394.000
<i>Skanderborg Kommune</i>	1.979.000	1.086.000
<i>Aarhus Kommune</i>	13.930.000	8.998.000
Forslag til nyt årligt driftsbidrag		
<i>Samsø Kommune</i>	3.992.000	3.941.000
<i>Odder Kommune</i>	4.595.000	4.272.000
<i>Skanderborg Kommune</i>	15.550.000	14.657.000
<i>Aarhus Kommune</i>	89.539.000	84.607.000

Opdateret driftsfordelingsnøgle

Sammenlægges det **nuværende kommunale driftsbidrag** fra ejerkommunerne med omkostningerne til det **fælles løft** i beredskabsfaglig og organisatorisk kapacitet og det **Aarhus Kommune-specifikke løft** til operativ kapacitet, så justeres driftsfordelingsnøglen som nedenfor:

Driftsfordeling	2024	2025
<i>Samsø Kommune</i>	3,51%	3,67%
<i>Odder Kommune</i>	4,04%	3,97%
<i>Skanderborg Kommune</i>	13,68%	13,64%
<i>Aarhus Kommune</i>	78,77%	78,72%

FASE 2

Fase 2 omfatter et beredskabsfagligt løft af den operative kapacitet i Aarhus Kommune, som bør indarbejdes i den kommende risikobaserede dimensionering for 2026-2029. Fase 2 behandles politisk i 2024.

Til baggrund om Fase 2 kan oplyses:

Aarhus Kommune har i dag 2½ udrykningsenhed i døgnvagt, hvilket svarer til 16 fuldtidsbrandfolk på vagt. Med vedtagelsen af Fase 1 løftes dette til 18 fuldtidsbrandfolk på vagt. Derved forbedres ratioen fra 1 fuldtidsbrandmand pr. 22.202 indbyggere i Aarhus til 1 fuldtidsbrandmand pr. 19.700 indbyggere. Tabellen nedenfor sammenligner kommunerne i 6-by-samarbejdet. Opmærksomheden henledes dog på, at kun Aarhus og København har sammenlignelige havne i forhold til oplag og farlighed.

	Antal fuldtidsbrandfolk på døgnvagt	Indbyggertal KOMMUNE	Ratio KOMMUNE
Aarhus	16	355.238	1: 22.202
Esbjerg	6	115459	1: 19.243
Aalborg	8	221107	1: 27.638
Odense	10	205978	1: 20.598
Randers	4	98558	1: 24.640
Hovedstaden	77	944661	1: 12.268

Før 2002 var det et lovkrav, at der var 1 udrykningsenhed med 8 brandfolk per 100.000 indbyggere. Med 355.000 indbyggere (i 2022) burde Aarhus målt på 2002-skalaen have 3½ udrykningsenhed på fuld tid. Dvs. minimum 28 brandfolk på døgnvagt. Formålet med overgangen fra lovfæstet dimensionering til risikobaseret dimensionering var at indrette beredskabet efter lokale behov. Med vedtagelsen af Fase 1 løftes beredskabet i Aarhus Kommune til 18 brandfolk på døgnvagt.

Det er særligt ændringerne i Aarhus Kommunes risikoprofil over de seneste 10 år som sammen med den fortsatte byudvikling de kommende 8 år, der sætter Østjyllands Brandvæsens operative kapacitet under pres fremadrettet.

Ændringer i Aarhus Kommunes risikoprofil

Risiciene, som påvirker Aarhus Kommunes risiko-profil, omfatter bl.a.:

- fortætning i højhuse på de bynære havnearealer (bl.a. på Aarhus Ø, Frederiks Plads, Mindet, Sydhavnen i Aarhus m.v.) og i Aarhus Nord.
- byudvikling, hvor private boliger, tung industri, publikumstunge objekter og infrastruktur kombineres på helt nye måder (Sydhavnen i Aarhus),
- idriftsættelse fra 2031 af en Marselistunnel i Aarhus,
- forøgelse i antal af el- og hybridbiler og -busser i Aarhus Kommune,
- energioplagering i gigantiske batteriparker (BESS), hvor højhuse, virksomheder og på sigt parcelhuse kan oplagre sol- og vindenergi fra dagtimerne til forbrug i nattetimerne,
- udbygning af el-tognet og E45 på langs og tværs af Aarhus Kommune.

Etableringen af Marselistunnelen medfører flere alvorlige udfordringer for Østjyllands Brandvæsen. Først og fremmest så forsvinder den ubemandede brandstation på Sumatravej, som i dag huser det omfattende materiel, der skal anvendes ved storbrand på oliehavnen. Ved brand på havnen i dag, så tømmes alle tre døgnstationer for mandskab, som kører med udrykning til Sumatravej og henter det materiel, der skal være på plads ved brandstedet inden for 30 minutter. Østjyllands Brandvæsen har allerede pr. 1. april 2023 rømmet den nuværende bygning på Sumatravej 11 og flyttet materiellet over i en midlertidig bygning på Sumatravej 1 for at give plads til Kredsløb A/S' geotermi-projekt. Senest i 2026 skal Østjyllands Brandvæsen være helt væk fra Sumatravej pga. anlægsarbejdets opstart på Marselistunnelen. Der er ikke fundet en løsning på denne problemstilling i skrivende stund, men det er beredskabsfagligt ufravigeligt, at der skal være en brandstation på havnen.

Foruden problemstillingen med en brandstationsplacering på havnen, så medfører Marselistunnelen også et behov for at kunne tilgå begge tunnelåbninger (både fra Åhavevej og fra havnesiden) inden for maksimalt 10 minutter i tilfælde af brand og færdselsuheld i tunnelen.

I Udviklingsplanens Fase 2 dækkende perioden fra 2026-2028 er det nødvendigt at foretage en opgradering af Østjyllands Brandvæsens operative kapacitet med yderligere 6 brandfolk på døgnvagt. Disse 6 brandfolk bør fra 2026 placeres på de eksisterende tre døgnstationer i Lisbjerg, Ny Munkegade og Højbjerg. Herved sikres det, at stationernes specialer (redningsvogn, drejestiger, el-bils-beredskab, dykkerberedskab, bådberedskab, terror-beredskab, klima-beredskab og CBRN-beredskab (CBRN-beredskab er en engelsk forkortelse og står for kemisk, biologisk, radiologisk og nukleart beredskab) kan bemannes foruden stationernes autosprøjter og tankvogne, som indgår i basisudrykningerne.

Fase 2 og Fase 3 bringes til politisk behandling i 2024 for at kunne sikre rettidig vedtagelse af den risikobaserede dimensionering for 2026-2029, som byråd og kommunalbestyrelser skal godkende ultimo 2025. Driftsomkostningen til Fase 2 udgør for Aarhus Kommune i alt kr. 12,875 mio. årligt. Se mere nedenfor om Fase 3.

Driftsbudget	Budget 2026	Budget 2027
FASE 2: Opgradering af døgnstationer fra 1+5 til 1+7	11.475.000	11.475.000
PRU til brandfolk (dyr forsikring, mundering og efteruddannelse)	1.400.000	1.400.000

Fase 3

Fase 3 omfatter en flytning af brandstationen i Ny Munkegade til en placering på Sydhavnen og en etablering af en ny brandstation på Bautavej i Aarhus Vest. Fase 3 bringes også til politisk drøftelse i 2024.

Om Fase 3 kan oplyses:

Under forudsætning af, at der kan etableres en midlertidig brandstation i en arbejdsmiljømæssig forsvarlig ramme på havnen i perioden fra 2025-2028, så bør der senest fra 2028 være etableret en permanent brandstation på Sydhavnen til erstatning for den nedslidte brandstation i Ny Munkegade.

Med opførelse af en ny brandstation på Sydhavnen kan der opretholdes et forsvarligt beredskab i anlægsfasen af Marselistunnelen og vi kan udnytte den synergi, det vil medføre at samle midtbyens beredskab, Marselistunnel-beredskabet, bådberedskabet, dykkerberedskabet og brand-om-bord-på-skib-til-søs-beredskabet på én og samme matrikel. Herved undgås ubemandede brandstationer i fremtiden.

Med forskydning af stationen i Ny Munkegade til Sydhavnen opstår behov for en bedre beredskabsdækning i Hasle, Åbyhøj og Aarhus Vest. Samtidig vurderes Fase 2-opgraderingen fra 18 til 24 brandfolk at være utilstrækkelig efter 2028. Det er derfor Østjyllands Brandvæsens anbefaling, at der senest fra 2028 etableres en døgn-dækkende brandstation med 8 brandfolk på døgnvagt på Bautavej i Aarhus Vest. Herved opnås et samlet beredskab i Aarhus Kommune på 32 brandfolk i døgnvagt.

Udgiften til opførelse af to nye brandstationer håndteres via leasing hos Kommuneleasing. Driftsomkostningen incl. afdrag på leasing udgør kr. 28 mio. årligt.

Driftsbudget	Budget 2028	Budget 2029
FASE 3: Brandfolk til Station Aarhus Vest, løn	17.550.000	17.550.000
PRU til brandfolk (dyr forsikring, mundering og efteruddannelse)	1.950.000	1.950.000
Drift af station Aarhus Vest	450.000	450.000
Aarhus Vest: Husleje, forbrug og vedligeholdelse (Leasing)	2.550.000	2.550.000
Aarhus Vest: Køretøjer, Vedligeholdelse og genanskaffelse (Leasing)	2.500.000	2.500.000
Ny Station Aarhus Øst på Sydhavnen (Løft til Leasing ydelse)	3.000.000	3.000.000

Fremtidssikring af brandvæsenet

Østjyllands Brandvæsen ser de kommende år ind i en omfattende specialisering og Udviklingsplanen sikrer, at Østjyllands Brandvæsen fremover kan levere et forsvarligt klima-beredskab, et terror-beredskab, et CBRN-beredskab, et højhus-beredskab, et tunnel-beredskab, et havne-beredskab, et el- og hybridbils-beredskab og et dykker-beredskab.

Den faseinddelte opgradering af brandberedskabet skal sikre, at Østjyllands Brandvæsen kan fortsætte det vigtige arbejde med at gøre brandvæsenet robust, mangfoldigt og klimavenligt.

Den foreslåede udvidelse af brandberedskabet medfører også, at vi kan tage ansvar for det omfattende generationsskifte, som i de kommende syv år vil presse Østjyllands Brandvæsen. 24 ud af 80 fuldtidsansatte brandfolk går på pension inden 2030.

Samtidig rustes Østjyllands Brandvæsen også med vedtagelse af udviklingsplanen til at kunne håndtere et komplekst trusselsbillede med cybertrusler, terror-trusler og langt hyppigere og alvorligere klimahændelser.

Indstilling:

Beredskabsdirektøren indstiller til Bestyrelsen, at følgende indstilles til godkendelse i ejerkommunernes kommunalbestyrelser og byråd:

- At Udviklingsplanens Fase 1 for 2024-2025 godkendes.
- At Østjyllands Brandvæsen bemyndiges til at indgå aftaler om leasing til materiel og garage til brandskolens udrykningskøretøjer med følgende deponeringsforpligtigelse:

Deponering til Leasing via Kommune Kredit	10.900.000
<i>Samsø Kommune</i>	90.470
<i>Odder Kommune</i>	568.980
<i>Skanderborg Kommune</i>	1.569.600
<i>Aarhus Kommune</i>	8.670.950

- At Østjyllands Brandvæsens vedtægter tilføjes en opdateret al-
longe med den nye driftsfordelingsnøgle for 2024 og 2025 jf.
sagsfremstillingen.
- At Østjyllands Brandvæsen gives mulighed for at overdrage ferie-
pengeforpligtigelsen til Aarhus Kommune mod løbende reduktion
af Aarhus Kommunes driftsbidrag over en 38-årig periode.
- At Beredskabsdirektøren bemyndiges til at indlede forhandling
med Aarhus Kommune om Udviklingsplanens Fase 2 og Fase 3,
som skal bringes til politisk behandling i 2024 for at kunne sikre
rettidig vedtagelse af den risikobaserede dimensionering for
2026-2029.

Beslutning:

Bilag:

- Bilag 10.1: Udviklingsplan for Østjyllands Brandvæsen 2024-2028 – endelig version af 20. april 2023.
- Bilag 10.2: Notat om forslag til håndtering af indefrosne feriepenge.
- Bilag 10.3: Revisors notat om håndtering af indefrosne feriepenge.
- Bilag 10.4: Brev fra Aarhus Kommunes borgmester og rådmand for magistratsafdelingen for Teknik og Miljø.

Østjyllands Brandvæsen

Tlf.: 86 76 76 76

E-post: brandvaesen@ostbv.dk

Sagsbehandler: Kasper Sønderdahl

Tlf.: 29 68 56 77

E-post: kaso@ostbv.dk

Udviklingsplan for Østjyllands Brandvæsen 2024-2028

Sagsgang: Bestyrelsen - Byråd og Kommunalbestyrelser

Endelig version af 20. april 2023 (redaktion afsluttet 5.4.23)

Fig. 1 Brand hos Højbjerg Maskinfabrik i Galten, 2021

AARHUS
KOMMUNE

Skanderborg
Kommune

Odder
Kommune

SAMSØ
KOMMUNE

1. Et brandvæsen under pres	4
1.1 Resumé	4
1.2 Proces	8
1.3 Udviklingsplanens sigte	8
2. Risici, trusler, strukturelle og økonomiske udfordringer.....	9
2.1 Indledning.....	9
2.2 Et brandvæsen med begrænsede indsatsmuligheder og arbejdsmiljø under pres .	10
2.3 Den Risikobaserede Dimensionering (RBD) skal opdateres	13
2.4 Ejerkommunernes risikoprofil forandrer sig konstant	19
2.5 Uddybende om Aarhus Kommune.....	20
2.6 Uddybende om Skanderborg Kommune	21
2.7 Uddybende om Odder Kommune.....	21
2.8 Uddybende om Samsø Kommune.....	22
2.9 Hvad presser Østjyllands Brandvæsen nu og i fremtiden?.....	22
2.10 Det opdaterede nationale risikobillede	25
2.11 Det biologiske trusselsbillede	28
2.12 Cybertruslen.....	29
2.13 Terrortruslen	29
2.14 Strukturel udfordring #1: Akut manglende personaleressourcer.....	30
2.15 Strukturel udfordring #2: Stort generationsskifte på vej	30
2.16 Østjyllands Brandvæsens økonomiske udfordringer	31
2.17 Klimaudfordringen og brandvæsenets kulsorte værdikæde	31

3. Østjyllands Brandvæsens nuværende kapacitetsudfordringer	33
3.1 Mangelde operativ kapacitet	33
3.2 Mangelde analytisk kapacitet og AC-understøttelse	36
3.3 Mangelde administrativ-, IT-, Vagtcentral- og forebyggelseskapacitet	36
3.4 Mangelde ledelsesmæssig kapacitet	37
4. Helhedsplanen	38
4.1 Behov for løft af Østjyllands Brandvæsens samlede kapacitet	38
4.2 Et fælles løft til gavn for alle fire ejerkommuner	39
4.3 Leasingadgang til nye brandbiler og brandstationer	45
4.4 Låneadgang til håndtering af de indefrosne feriepenge	46

1. Et brandvæsen under pres

1.1 Resumé

Østjyllands Brandvæsens ejerkommuner udvikler sig i disse år med en kraft og hast, der påvirker kommunernes **risikoprofil** og fremadrettet sætter brandvæsenet under pres. Særligt Aarhus Kommunes by- og erhvervsudvikling medfører en øget risiko for **større, flere samtidige og mere komplekse hændelser**, som kan ramme borgere, erhvervsliv, turister og den kommunale organisation.

Det følger af beredskabsloven, at Østjyllands Brandvæsen skal kunne forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger eller overhængende fare herfor. Det påhviler Østjyllands Brandvæsen at identificere og analysere de lokale risici, som skal lægges til grund for en dimensionering af redningsberedskabet. Det påhviler Kommunalbestyrelser og Byråd efter indstilling fra brandvæsenets bestyrelse at fastlægge niveauet for Østjyllands Brandvæsens opgavevaretagelse på grundlag af risikoprofilen. Kommunalbestyrelser og Byråd skal sikre, at der er overensstemmelse mellem kommunernes risikoprofil og brandvæsenets forebyggende og afhjælpende kapacitet. Med andre ord skal ejerkommunerne sikre, at brandvæsenet geares til at håndtere og matche udviklingen i ejerkommunernes risikoprofil. Østjyllands Brandvæsen skal jf. beredskabslovens §12, stk. 1 kunne udføre en forsvarlig indsats.

Denne udviklingsplan redegør for de alvorlige operative, organisatoriske og økonomiske udfordringer, som bl.a. udviklingen i ejerkommunerne påfører Østjyllands Brandvæsen. Planen beskriver de nødvendige løsninger og en faseinddelt model for implementering. Planen er behandlet og tilpasset på i alt tre møder i Østjyllands Brandvæsens bestyrelse og på et møde i ejerkredsen. Planen var oprindeligt dækkende frem til 2031, men som et led i bestyrelsens behandling er planen nu reduceret til at dække perioden 2024-2028, hvilket har medført en reduktion i udgiftsniveau på 20 mio. kr. årligt i forhold til udgangspunktet. Bestyrelsen foreslår den politiske behandling af planen fasedelt henset til den økonomiske situation i ejerkommunerne og henset til behovet for yderligere analyse og gradvis indfasning i Østjyllands Brandvæsen.

Fuldt indfaset skal Udviklingsplanen sikre,

- 1) at Østjyllands Brandvæsen kan garantere **et sikkert og forsvarligt arbejdsmiljø** til alle ansatte og frivillige,
- 2) at Østjyllands Brandvæsen **forsvarligt kan håndtere de større, flere samtidige og mere komplekse hændelser**, som udviklingen i ejerkommunernes og særligt Aarhus kommunes risikoprofil medfører,
- 3) at Østjyllands Brandvæsen **forsvarligt kan håndtere fremtidens trusselsbillede** med cyber-trusler, terror-trusler og hyppigere, alvorligere klimahændelser, og
- 4) at Østjyllands Brandvæsen kan håndtere problemstillingen med de indfrosne feriepenge som følge af ændringen i ferieloven tilbage i 2020.

Udviklingsplanen består af fire kapitler. Foruden introduktionen i kapitel 1, så beskrives i kapitel 2 de risici, trusler og strukturelle, organisatoriske samt økonomiske udfordringer, som Østjyllands Brandvæsen skal håndtere de kommende år. I kapitel 3 beskrives udfordringerne med Østjyllands Brandvæsens nuværende operative, administrative, analytiske og ledelsesmæssige kapacitet. I kapitel 4 beskrives håndteringen af de beskrevne risici, trusler, strukturelle og økonomiske udfordringer.

I forlængelse af de strategiske drøftelser om denne udviklingsplan, udarbejdes Østjyllands Brandvæsens kommende risikobaserede dimensionering.

Udviklingsplanens fase 1 omfatter årene 2024-2025. I fase 1 håndteres de mest akutte og nødvendige beredskabsmæssige, organisatoriske og økonomiske udfordringer for Østjyllands Brandvæsen. Det drejer sig om ressourcer til Sekretariat, Vagtcentral, IT-afdeling, Brandforebyggelse, Beredskabs-, Uddannelses- og Udviklingsafdelingen.

Fase 1 omfatter et nødvendigt beredskabsfagligt og organisatorisk løft, som kommer alle fire ejerkommuner til gavn. Det drejer sig om:

- Opstart på etableringen af et klimaberedskab, som afpasses efter ejerkommunernes klima-relaterede risici.
- Etablering af et terror-beredskab, som afpasses efter lokale risiko-objekter.
- Etablering af et drone-beredskab til brug ved større, komplekse indsatser, hvilket særligt hændelserne i Galten (HMF-branden) og Studstrup har påvist behovet for.

- Etablering af et indkvarterings- og forplejningsberedskab, som særligt krigen i Ukraine og Studstrup-branden har tydeliggjort behovet for.
- Etablering af et vandforsynings speciale (en slangegruppe), som kan sikre, at der anvendes sø-vand og ikke drikkevand til brandslukning på større indsatser.
- Etablering af kapacitet (ét årsværk) til videreførelse af den beredskabsplanlægning og facilitering af krisestyring, som bruges internt i brandvæsenet og ikke mindst i ejerkommunerne.
- Etablering af kapacitet (ét årsværk) til håndtering af særlige risikoobjekter, som f.eks. tunnelbyggeri, højhuse og publikumstunge objekter som festivaler.
- Ansættelse af personaleressourcer til sekretariat, vagtcentral, IT og brandforebyggelse (fire årsværk), hvilket både bidrager til styrkelse af brandvæsenets IT-sikkerhedsmæssige kompetencer og samtidig også bidrager til at løse behovet for flere indsatsledere, som var en mangel bl.a. i Studstrup.
- Ansættelse af akademisk understøttelse til brandvæsenets ledelse og bestyrelse (ét årsværk).
- Ansættelse af en teamleder til Uddannelsesafdelingen og en teamleder til Udviklingsafdelingen, hvilket også bidrager til at løse behovet for flere indsatsledere.
- Økonomi til genanskaffelse af datacentre på vagtcentralen, genanskaffelse af brandkøretøjer og indvendig vedligeholdelse af de nuværende brandstationer.

Udover det fælles løft til gavn for alle fire ejerkommuner, så omfatter Fase 1 også et løft i døgnberedskabet i Aarhus fra 16 brandfolk på døgnvagt til 18 brandfolk på døgnvagt. Herved sikres det, at alle tre døgndækkende brandstationer er identisk bemandede.

Opgradering fra 16 til 18 brandfolk på fuld tid medfører, at Station Aarhus Nord i Lisbjerg kan køre med samme bemanning som Station City i Ny Munkegade og Station Syd i Højbjerg. I dag er Station Nord kun bemandede med 4 brandfolk mod 6 brandfolk i City og 6 brandfolk i Syd. Dette mindre løft øger robustheden i hele Aarhus Kommune, da Station Aarhus Nord i dag trækker på hjælp fra Station City eller Station Syd næsten 270 gange årligt, så længe der kun er 4 brandfolk på døgnvagt i Nord. Det har betydet en svækkelse af Midtbyens eller Sydbyens beredskab på næsten daglig basis for at kunne håndtere hændelserne i Aarhus Nord.

I Fase 2 foreslås Aarhus Kommunes operative beredskab udvidet med yderligere 6 brandfolk på døgnvagt. Herved sikres det, at de beredskabsfaglige specialer på alle døgnstationer kan dækkes. Aarhus Kommune har i dag 2½ udrykningsenhed (tidl. kaldet "slukningstog") i døgnvagt, hvilket svarer til 16 fuldtidsbrandfolk på vagt. Med vedtagelsen af Fase 1 løftes dette til 18 fuldtidsbrandfolk på vagt. Derved forbedres ratioen fra 1 fuldtidsbrandmand pr. 22.202 indbyggere i Aarhus til 1 fuldtidsbrandmand pr. 19.700 indbyggere. Til sammenligning har Hovedstadens Beredskab 1 fuldtidsbrandmand pr. 12.200 indbyggere.

Før 2002 var det et lovkrav, at der var 1 udrykningsenhed med 8 brandfolk per 100.000 indbyggere. Med 355.000 indbyggere (i 2022) burde Aarhus målt på 2002-skalaen have 3½ udrykningsenhed på fuldtid. Dvs. minimum 28 brandfolk på døgnvagt. Formålet med overgangen fra lovfæstet dimensionering til risikobaseret dimensionering var at indrette beredskabet efter lokale behov. Med vedtagelsen af Fase 1 løftes beredskabet i Aarhus Kommune til 18 brandfolk på døgnvagt. Det er dog særligt ændringerne i Aarhus Kommunes risikoprofil over de seneste 10 år der, sammen med den fortsatte byudvikling de kommende 8 år, sætter Østjyllands Brandvæsens operative kapacitet under pres fremadrettet.

I Fase 3 foreslås Aarhus Kommunes operative beredskab derfor udvidet fra tre til fire døgnstationer med yderligere 8 brandfolk på døgnvagt. Herved bringes den operative kapacitet op på 2015-niveau. Dvs. det beredskabsniveau, som eksisterede før beredskabsreformen i 2015. I fase 3 foreslås det fjerde fuldtidsberedskab placeret på brandvæsenets hovedlokaltet i Aarhus Vest. Foruden at udgøre Vestbyens brandberedskab bliver Station Vest også den ene vigtige halvdel af Marselistunnel-beredskabet. I fase 3 foreslås brandberedskabet i Ny Munkegade flyttet til en nyopført lokalitet på Sydhavnen i Aarhus, hvor midtbyens brandberedskab, havneberedskabet, båd- og dykkerberedskabet skal placeres under samme tag, som den anden halvdel af tunnelberedskabet til Marselistunnelen. Indsatstaktisk er det afgørende, at der kan sendes styrker ind i begge tunnelrør fra begge retninger, da en ulykke i tunnelen kan blokere adgangsvejen for nærmeste station. Dette gælder både i anlægsfase og i den efterfølgende drift.

Fase 2 og Fase 3 skal behandles politisk i 2024.

1.2 *Proces*

Forud for de strategiske drøftelser i Bestyrelsen har brandvæsenets Strategiske Følgegruppe kvalificeret indstillingen og Udviklingsplanen. Den Strategiske Følgegruppe består af direktøren for Teknik og Miljø i Aarhus Kommune, kommunaldirektørerne i Skanderborg, Odder og Samsø kommuner samt Beredskabsdirektøren. Foruden behandling i Den Strategiske Følgegruppe er der også afholdt bilaterale møder med rådmænd, borgmestere, direktørerne i Den Strategiske Følgegruppe, Aarhus kommunes økonomidirektør, ejerkommunernes økonomichefer og beredskabsdirektøren.

Med den fasedelte politiske behandling af udviklingsplanen ønsker Bestyrelsen både at tage hensyn til den vanskelige kommunaløkonomiske virkelighed og samtidig give Østjyllands Brandvæsen mulighed for yderligere analysearbejde og en gradvis indfasning af det operative løft.

Bestyrelsen indstiller Fase 1 til politisk behandling ifm. ejerkommuners budgetlægning i 2023.

1.3 *Udviklingsplanens sigte*

Østjyllands Brandvæsen ser de kommende år ind i en omfattende specialisering og denne udviklingsplan sikrer, at Østjyllands Brandvæsen fremover kan levere et forsvarligt klimaberedskab, terror-beredskab, CBRN-beredskab (kemisk/biologisk/radioaktivt/nukleart), højhus-beredskab, højderednings-beredskab, tunnel-beredskab, havne-beredskab, el- og hybridbils-beredskab og dykker-beredskab.

Den trinvise, men nødvendige opgradering af brandberedskabet, skal også sikre, at Østjyllands Brandvæsen kan fortsætte det vigtige arbejde med at gøre brandvæsenet mangfoldigt og klimavenligt. En udvidelse af brandberedskabet medfører også, at brandvæsenet kan tage ansvar for det omfattende generationsskifte, som i de kommende syv år vil presse Østjyllands Brandvæsen. Ca. 1/3 af fuldtidsstyrken kan gå på pension inden 2029.

Østjyllands Brandvæsens vision er at skabe **Tryghed – Tæt På**. Det betyder, at vi konstant arbejder for at levere tryghed helt tæt på de borgere, erhvervsliv, turister og ejerkommuner, som vi er sat i verden for at passe på. Formålet med denne udviklingsplan er at sikre, at Østjyllands Brandvæsen også de kommende år – i en stadig mere foranderlig verden - forbliver i stand til at levere på visionen om at skabe **Tryghed - tæt på**.

2. Risici, trusler, strukturelle og økonomiske udfordringer

2.1 Indledning

I dette kapitel beskrives de risici, trusler, organisatoriske og økonomiske udfordringer, som Østjyllands Brandvæsen fremadrettet skal gøres til at håndtere.

Risiciene er beskrevet med udgangspunkt i de ændringer, som ejerkommunernes byudvikling - og dermed kommunernes risikoprofil - undergår frem til 2031 og omfatter også indarbejdning af Beredskabsstyrelsens Nationale Risikobillede fra marts 2022.

Risiciene omfatter bl.a.:

- fortætning i højhuse på de bynære havnearealer (Aarhus Ø m.v.),
- byudvikling, hvor private boliger, tung industri, publikumstunge objekter og infrastruktur kombineres på helt nye måder (Sydhavnen i Aarhus),
- forøgelse af el- og hybridbiler og -busser (i alle ejerkommuner),
- energioplagring i gigantiske batteriparker, hvor højhuse, virksomheder og på sigt parcelhuse kan oplagre sol- og vindenergi fra dagtimerne til forbrug i nattetimerne,
- etablering (fra 2027) og ibrugtagning (fra 2031) af en ny Marselistunnel,
- udbygning af el-tognettet og E45 på langs og tværs af Østjylland,
- befolkningstilvækst med 5.000 flere borgere om året i ejerkommunerne.

Truslerne er i denne plan beskrevet med udgangspunkt i FE's seneste vurdering af cybertruslen mod Danmark, PET's seneste vurdering af terrortruslen mod Danmark og det senest opdaterede biologiske trusselsbillede fra Center for Biosikring og Bioberedskab.

De strukturelle, organisatoriske udfordringer omhandler de manglende personale-ressourcer i Vagtcentral, Sekretariat, IT-afdeling og i forebyggelsesregi samt det forestående generationsskifte, hovedsageligt i fuldtidsstyrken men også i organisationen generelt.

De økonomiske udfordringer handler om ubalance mellem brandvæsenets nuværende driftsbidrag og behovet for langsigtede investeringer i køretøjer, materiel, indvendigt vedligehold på brandstationerne og datacentre til vagtcentral og IT-drift. Endvidere omhandler de økonomiske udfordringer også problemstillingen med manglende likviditet til afregning af indefrosne feriepenge, som en ændring af ferieloven tilbage i 2020, har pålagt beredskabet.

2.2 *Et brandvæsen med begrænsede indsatsmuligheder og arbejdsmiljø under pres*

Østjyllands Brandvæsens indsatsmuligheder og mandskabets arbejdsmiljø på udrykningerne er allerede i dag under alvorligt pres fra flere sider. Mest alvorligt er det konstante træk på ressourcerne til brandslukningsopgaver i Aarhus Nord. 234 gange i 2021 og 265 gange i 2022 måtte Østjyllands Brandvæsen trække på brandberedskabet i Aarhus Syd eller Aarhus City for at sende en komplet udrykningsenhed i station Aarhus Nords dækningsområde. Dette skyldes, at der på station Aarhus Nord fortsat kun er fire brandfolk på døgnvagt og dermed kan kun autosprøjten bemannes. I Aarhus Syd og Aarhus City udgøres bemanningen af seks brandfolk på hver station. Det betyder, at stationerne i City og Syd kan håndtere de fleste udrykninger med en autosprøjte og et specialkøretøj (f.eks. en drejestige el. tankvogn), uden at skulle rekvirere hjælp fra andre stationer. Det er desværre ikke tilfældet med station Aarhus Nord, som følge af nedskæringer i 2018 kun har været bemandedet med fire brandfolk på døgnvagt.

En brand i et parcelhus kræver som minimum en indsatsleder, en holdleder og 5 brandfolk til førsteindsatsen. Typisk ankommer styrkerne i en autosprøjte og tankvogn – eller en drejestige – afhængigt af husets størrelse. Ved at ankomme med en holdleder og fem brandfolk, så er der altid et røgdykkerhold og et sikringshold med på førsteudrykningen. Dette har afgørende betydning for mandskabets arbejdsmiljø og sikkerhed under røgdykning. Det betyder nemlig, at holdlederen straks ved ankomst kan indsætte et røgdykkerhold til livreddende opgaver med det samme, fordi der i de seks personer hurtigt kan laves et ekstra røgdykkerhold til backup, hvis der skulle ske noget uventet med det først indsatte hold. Brandslukning kræver altid en holdindsats. Det er afgørende for brandfolkenes arbejdsmiljø og sikkerhed, at de som røgdykkere véd, at indsatslederen og holdlederen har deres ryg, og kan sende et hold ind efter dem, hvis loftsplader eller andet pludselig falder ned over brandfolkene. For at have to røgdykkerhold klar ved ankomst, så er vi nødsaget til at afsende minimum 1 holdleder og fem brandfolk med det samme. Det er forklaringen på, at der skal medsendes styrker fra station Syd og station City, så længe station Nord kun rykker ud med fire brandfolk.

Samtidig står Østjyllands Brandvæsen over for en stærkt øget specialisering i de kommende år, som kræver flere brandfolk på døgnstationerne i Aarhus og langt mere uddannelses- og øvelsestid, end vi hidtil har haft. Det drejer sig om slukningskoncept til el- og hybridbiler, højhus-koncept, tunnelberedskab m.v. Inden for få år er seks brandfolk på hver fuldtidsstation derfor heller ikke nok.

Med seks brandfolk kan der kun afsendes en standard udrykningsenhed (autosprøjte og ét følgekøretøj, f.eks. tankvognen), men det betyder, at de øvrige specialkøretøjer på stationen ikke kan bemandedes. Dvs. at hvis station Syd har afsendt deres mandskab på en udrykning, så kan der ikke også afsendes en redningsvogn inden for Aarhus Kommune og hjælpen skal så komme fra Skanderborg i stedet for. Hvis station Nord er kørt til brand, så kan el-bilskonceptet eller CBRN-konceptet til kemikalieuheld ikke bemandedes. Hvis station City er kørt til brand i midtbyen, så kan dykkerberedskabet ikke sendes til en drukneulykke på havnen. For at sikre bemanning til de beredskabsfaglige specialkøretøjer er det en nødvendighed at løfte bemanningen på alle fuldtidsstationer i Aarhus, så den fremtidige bemanning hæves fra seks til otte brandfolk på hver station.

Udover den manglende bemanning i Aarhus Nord og for få folk på de eksisterende brandstationer, så er også den samlede udrykningsstyrke i Aarhus alvorligt udfordret ved større hændelser. I oktober 2021 måtte Østjyllands Brandvæsen sande, at en brand, som var særdeles vanskelig at slukke, krævede flere end 100 brandfolk de første 12 timer (se billede på forsiden). Desværre stod industrivirksomhedens produktionshal ikke til at redde.

Til at dække hele Aarhus Kommune har Østjyllands Brandvæsen pt. **16 fuldtidsbrandfolk** på vagt af gangen. De opholder sig fysisk på de tre brandstationer og kan afgå på udrykning øjeblikkeligt, når alarmen lyder. Det betyder, at Østjyllands Brandvæsen har **1 fuldtidsbrandmand pr. 22.000 indbyggere**. Til sammenligning har Hovedstadens Beredskab 1 fuldtidsbrandmand pr. **12.200** indbyggere og Bergen brandvæsen i Norge har 1 fuldtidsbrandmand pr. **7.200** indbyggere. Ganske vist har hovedstaden en større befolkningstæthed pr. km², men Aarhus har en langt større havn med meget store oplag af brandfarlige væsker og dermed en helt anden risikoprofil. Bergen medtages i denne sammenhæng, da den med 267.000 indbyggere, en brandfarlig bymidte, et tunnelberedskab og et trafikknudepunkt for skibsfart på mange måde er sammenlignelig med Aarhus.

I slutningen af marts 2022 kom Hovedstadens Beredskab på en alvorlig prøve ved branden i en etageejendom i Vanløse. Se nedenfor. Her udbrændte 90 lejligheder fordelt over et stort antal opgange. Billedet viser ejendommen dagen efter branden. Ved en tilsvarende hændelse i Aarhus vil Østjyllands Brandvæsen kunne indsætte **16 brandfolk** på øjeblikkelig udrykning. Hovedstadens Beredskab kunne indsætte **77 brandfolk** på øjeblikkelig udrykning.

Figur 2 Etageejendom med 90 ødelagte lejligheder i Vanløse dagen derpå, 2022

I de seneste år har en række større og samtidige hændelser indikeret et behov for at løfte den samlede udrykningskapacitet i Østjyllands Brandvæsen fra tre til fire døgnstationer. Dette løft bør samtænkes med flytning af midtbyens nedslidte brandstation fra Ny Munkegade til Sydhavnen.

Østjyllands Brandvæsen har i dag en ubemandet brandstation på Sumatravej i Aarhus, som huser det tunge slukningsmateriel, der skal bringes i anvendelse ved alvorlige hændelser på Oliehavnen i Aarhus. Brandstationen på Sumatravej er fraflyttet pr. 29.3.2023, da matriklen indgår i Kredsløb A/S' geotermi-projekt og da den ligger i vejen for Marselistunnelen. Lige nu anvendes en anden og midlertidig lokation på Sumatravej, men der er brug for en helhedsløsning inden for meget kort tid.

Ved at flytte brandstationen i midtbyen til en nyopført station på havnen kan vi samtænke midtbyens brandberedskab med havneberedskabet, dykkerberedskabet, bådberedskabet og halvdelen af det kommende Marselistunnel-beredskab under ét og samme tag. Samtidig skal vi have etableret den fjerde døgndækkende brandstation på Bautavej, hvor brandvæsenets Hovedlokalitet, Operationscenter og snart også Brandskolen er placeret. Det vil give et løft af brandberedskabet i Aarhus Vest og det vil give en fremtidssikring af både midtbyen og havnen.

2.3 Den Risikobaserede Dimensionering (RBD) skal opdateres

I efteråret 2021 vedtog ejerkommunernes Byråd og Kommunalbestyrelser **Plan for Østjyllands Brandvæsen 2022-2026**. Planen udgør den *risikobaserede dimensionering* for de kommuner, som ejer Østjyllands Brandvæsen. Det følger af Beredskabsloven, at det kommunale redningsberedskab skal kunne yde en i forhold til lokale risici forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats mod skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger eller fare herfor. Redningsberedskabet skal endvidere kunne modtage, indkvartere og forpleje evakuerede og andre nødstedte.

Østjyllands Brandvæsen har til opgave at identificere og analysere de lokale risici, der lægges til grund for dimensioneringen af redningsberedskabet. Ejerkommunernes Byråd og Kommunalbestyrelser har ansvaret for at fastlægge et forsvarligt serviceniveau for redningsberedskabet og for at sikre, at redningsberedskabet er dimensioneret efter forholdene i dækningsområdet.

I dag er vores *dimensioneringsgivende scenarie* en brand på Oliehavnen i Aarhus, som kræver minimum 16 brandfolk til en førsteindsats. Det betyder, at vi aldrig må komme under 16 brandfolk på døgnvagt, da det er den minimumsbemanning, der er nødvendig for at sikre, at vi inden for 30 minutter kan etablere overrisling og køling på de tankanlæg, som støder op til oliebranden.

Fig. 3 Dronefoto af Oliehavnen i Aarhus

Man skal dog huske, at de 16 brandfolk kun er til øjeblikkelig indsats på **ét skadested** på Oliehavnen. Får man brand i flere tankanlæg, hvilket er sandsynligt pga. de enorme kræfter og strålevarmen, der er involveret, så er Østjyllands Brandvæsen nødsaget til at trække mandskabet ud og i stedet skal Politiet så indlede livreddende evakuering af området omkring Mindet, DOKK1, Europaplads og Sydhavnen.

Når de 16 brandfolk er indsat på en opgave på havnen, så betyder det også, at alle øvrige hændelser i Aarhus Kommune skal løses af vores seks deltidsbrandfolk fra stationen i Ny Munkegade i samarbejde med brandstationerne i Skanderborg, Odder, Favrskov og Syddjurs Kommuner. Herved vil en større hændelse på Aarhus Havn svække det samlede beredskab i hele Østjylland.

Selvom den risikobaserede dimensionering sædvanligvis kun udarbejdes og vedtages én gang i hver kommunale valgperiode, så evalueres dimensioneringen løbende på baggrund af konkrete hændelser, udrykningsdata og udviklingen i ejerkommunernes risikoprofil herunder udvikling i risici i det omgivende samfund. Østjyllands Brandvæsen arbejder løbende med kortlægning af risici i kommunerne og med optimering af beredskabets forebyggende, afhjælpende og koordinerende kapacitet. Det er Østjyllands Brandvæsens vurdering, at dimensioneringen på den helt korte bane (2023-2024) er forsvarlig men under pres (særlig i Aarhus Nord). Men det er uomgængeligt, at kommunernes byudvikling frem mod 2031 udløser et behov for et kapacitetsløft, hvis Østjyllands Brandvæsen fortsat skal kunne passe på kommunernes borgere og virksomheder, og hvis vi også fremover skal kunne tilbyde et sikkert og forsvarligt arbejdsmiljø til brandvæsenets ansatte og frivillige.

På sigt vil også brandberedskabet i Hørning, Galten, Ry, Skanderborg og Odder komme under pres. I disse områder er det i mindre grad by- og kommuneudviklingen, der lægger pres på brandvæsenet. Her er det i højere grad den samfundsudvikling, som lige nu peger på sværere og sværere rekrutteringsmuligheder af deltidsansatte brandfolk. Det bliver langsomt mere vanskeligt at finde medarbejdere, som har bopæl og job så tæt på brandstationen, at de kan rykke ud inden for de lovpligtige fem minutter. Det bliver også stadigt vanskeligere for brandfolkene at finde fritid til både grund- og vedligeholdelsesuddannelse og de hyppige øvelser, som brandmands-virket kræver.

Der bliver i dag ydet en formidabel indsats blandt stationernes brandfolk for at rekruttere nye kolleger, men samfundstendensen viser en hel klar nedgang i antallet af personer på landsplan, der påtager sig deltidsansættelser og frivilligt arbejde. En løsning herpå kunne være at omdanne en deltidsstation til fuldtidsstation, som så kan understøtte udrykningerne i de øvrige områder. På den måde er en minimumsbemanding altid sikret. En sådan løsning skal drøftes igen i bestyrelsen i 2028. Frem til da vil alle muligheder for at styrke rekrutteringen af deltidsbrandfolk i samarbejde med ejerkommunerne blive afdækket.

Nedenfor anføres en tematisk oversigt over brandvæsenets udfordringer og løsninger, som uddybes i kapitel 2 og 3:

Tema	Udfordring	Løsning
<p>Risici</p> <p>Ændring i ejerkommunernes risikoprofil, bl.a. med</p> <ul style="list-style-type: none"> • infrastruktur-investeringer i Marselistunnel og udvidelse af E45, ny togstrækning ml. Silkeborg og Aarhus osv., • oplagring af klimavenlig energi i container-systemer (BESS), • etablering af symbolmål som nyt fodbold- og eventstadion, Salling Roof Top & Garden, Smukfest-udvidelse m.v., • befolkningstilvækst +5000 pr. år, • hyppigere og mere komplekse klimahændelser, • behov for at kunne indkvartere og forpleje et større antal personer ifm. storbrande, konflikter i Europa mm. 	<p>For få brandfolk på station Aarhus Nord svækker Midtbyens og Sydbyens beredskab 265 gange årligt.</p> <p>For få brandfolk i Aarhus til at håndtere større, mere komplekse og flere samtidige hændelser.</p> <p>For få brandfolk på døgnstationerne til at håndtere beredskabsspecialerne.</p> <p>Manglende tunnelberedskab, behov for ny brandstation til havneberedskabet i stedet for Sumatravej og helt nedslidt brandstation i Ny Munkegade.</p> <p>Manglende klimadimensionering.</p> <p>Manglende indkvarterings- og forplejningskapacitet.</p>	<p>Opgradering af Station Aarhus Nord med 2 døgnpladser fra 4 til 6 brandfolk på vagt.</p> <p>Etablering af ny, døgndækkende Aarhus Vest brandstation.</p> <p>Opgradering af alle fire døgnstationer med 2 døgnpladser ekstra fra 6 til 8 brandfolk på vagt.</p> <p>Flytning af station Aarhus City til Sydhavnen, hvor Midtbyens beredskab kan samtænkes med tunnelberedskab, havneberedskab, båd- og dykkerberedskab.</p> <p>Udvikling af indsatskoncept for håndtering af klimahændelser samt indkøb af materiel og afvikling af uddannelse og øvelser samt etablering af droneberedskab.</p> <p>Etablering af minimumskapacitet på indkvartering til 200 personer i idrætshal efter nærmere analyse.</p>

Tema	Udfordring	Løsning
<p>Trusler</p> <p>Cybertrussel, som vurderes meget alvorlig af FE's Center for Cybersikkerhed.</p> <p>Terrortrussel, som vurderes alvorlig af PET.</p> <p>Biologisk beredskab</p>	<p>Risiko for nedbrud af vagtcentral og udkalds-systemer til brand.</p> <p>Håndtering af uroligheder, terror og sikkerhedshændelser</p> <p>Kun et CBRN-beredskab intakt, når stationen ikke er kørt til andre opgaver.</p>	<p>Styrkelse af IT-afdeling med yderligere specialist-kompetence og implementering af ISO27001.</p> <p>Udvikling af indsatskoncept sammen med regionens ambulancetjeneste og politiet samt indkøb af materiel og afvikling af uddannelse og øvelser.</p> <p>Styrkelse af bemanningen på døgnstationerne, så specialerne altid kan bemandes.</p>
<p>Strukturelt organisatorisk</p> <p>Akut mangel på personaleressourcer</p> <p>Generationsskifte i fuldtidsstyrken</p> <p>Rekrutteringsudfordring og krav om øget specialisering</p>	<p>Presset arbejdsmiljø pga. akut mangel på administrativ medarbejder til Sekretariatet, IT-specialist, Vagtcentral-medarbejder og brandforebygger.</p> <p>Behov for generationsskifte og langt mere mangfoldighed i fuldtidsstyrken.</p> <p>Behov for afhjælpning af rekrutteringsudfordringen på deltidsstationerne.</p>	<p>Bevilling til nyansættelser.</p> <p>Etablering af ny brandstation med deraf følgende flere stillinger giver mulighed for at sikre videndeling, når yngre og erfarne medarbejdere kan blandes på stationerne.</p> <p>Styrket rekrutteringsindsats i samarbejde med ejerkommunerne.</p>

Tema	Udfordring	Løsning
Manglende analytisk kapacitet	Analysekapaciteten er nødvendig dels for at kunne håndtere drifts- og udviklingsopgaverne i brandvæsenet, dels for at kunne holde kadencen på vores arbejde med krisestyring i kommunerne og endelig for at kunne sikre den fornødne understøttelse af direktion og bestyrelse.	Bevilling til ansættelse af 3 AC-specialister, heraf én med beredskabsfaglig baggrund til udvikling af indsatskoncepter for højhuse, tunnelberedskab, energioplagrang, klima- og terrorberedskab samt øvrig byudvikling; én til krisestyring og én til ledelsesunderstøttelse af Beredskabsdirektøren og Bestyrelsen.
Manglende ledelsesmæssig kapacitet	Behov for ansættelse af teamledere til Uddannelsesafdelingen og Udviklingsafdelingen.	Bevilling til ansættelse af to teamledere.
Økonomiske udfordringer	Underfinansiering på nuværende drift med 1,2 mio. årligt. Manglende økonomi til håndtering af de indefrosne feriepenge.	Bevilling til opsparing til geninvesteringer af køretøjer, geninvestering af materiel, geninvestering af datacentre og investering i indvendig vedligeholdelse på brandstationerne. Adgang til at optage lån fra Aarhus Kommune til håndtering af denne problemstilling.

<p>FN's klimamål</p>	<p>Højt CO₂-aftryk pga. nedslidte brandstationer, dieseldrøjetøjer og konventionel brandskole.</p> <p>For lidt mangfoldighed i brandvæsenet.</p>	<p>Opførelse af ny station Aarhus Øst på Sydhavnen.</p> <p>Opførelse af ny, klimavenlig brandskole på Bautavej.</p> <p>Anskaffelse af el-brandbil, så der kan indhentes erfaringer inden skalering til den øvrige vognpark.</p> <p>Etablering af udstyr til ansugning af vand fra åben vandforsyning, så vi skåner drikkevandet.</p> <p>Etablering af nye stationer udløser flere stillinger, som giver mulighed for at rekruttere langt bredere end det har været tilfældet tidligere.</p>
-----------------------------	---	---

2.4 Ejerkommunernes risikoprofil forandrer sig konstant

Ejerkommunernes risikoprofil monitoreres løbende af Østjyllands Brandvæsen. I den forgange dimensioneringsperiode er en ny letbane sat i drift, som forbinder Odder og Aarhus Kommuner i Østjyllands Brandvæsens dækningsområde. En ny hurtigfærge er indsat mellem Samsø og Aarhus Kommuner. En ny rute med vandflyver mellem Aarhus midtby og København er opstartet. Nye, klimavenlige el-busser er indsat i daglig drift. Udbredelsen af højhusbyggerier fortsætter omkring Aarhus Havn, bl.a. på Aarhus Ø, hvor mere end 4.000 borgere allerede nu har bosat sig. Det nye supersygehus AUH er blevet en by i byen med mere end 20.000 daglige besøgende i form af medarbejdere, patienter og pårørende. En helt ny by-oase i form af Salling Roof Top har set dagens lys og rundet 1 mio. gæster årligt. Af andre attraktive kulturtilbud kan nævnes udvidelsen af koncertarealet på Smukfest i Skanderborg og etableringen af helt nyt koncertareal i Aarhus ved Eskelunden. De mange infrastrukturelle forbedringer, et stærkt kultur- og erhvervsliv, en turistbranche, som genrejser sig oven på Covid-19, suppleres af en markant

befolkningstilvækst i Østjyllands Brandvæsens ejerkommuner på mere end 5.000 indbyggere om året. Med andre ord: Østjyllands Brandvæsen dækker et af de stærkeste vækstcentre i Danmark, hvilket stiller store krav til beredskabets kommende dimensionering.

2.5 Uddybende om Aarhus Kommune

Aarhus rummer storby, tung industri, masser af infrastruktur, havn, risikovirkomheder efter Seveso-direktivet, højhuse, indkøbscentre, idrætsanlæg, parkeringshuse, universitetshospital, udsatte boligområder, patriciervillaer, parcelhuskvarterer, sommerhusområder, landbrug og anden spredt bebyggelse i landområderne.

Midtbyen i Aarhus er karakteriseret ved bydele med ældre karrébebyggelser, tæt etagebyggeri med uforudsigelig risiko for brandspredning, begrænset fremkommelighed, nyere højhuse, en række komplekse bygninger og stor koncentration af mennesker og værdier. Særligt de gamle karrébyggerier fra starten af det tyvende århundrede kan være en brandmæssig udfordring, da disse bygninger er kendetegnet ved, at de er bygget i en tid, hvor der ikke er brugt brandklassificerede materialer, der er ringe eller manglende brandsektionering og begrænsede adgangs- og flugtveje. Worst case-eksemplet fra Vanløse er allerede omtalt ovenfor.

Side om side med de gamle karrébygninger vokser høje og mere komplekse byggerier op. Fælles træk for disse er, at de er bygget efter funktionsbaserede brandkrav, typisk med særlige brandtekniske installationer som eksempelvis brandmandselevatore og ventilationssystemer, der indsatsmæssigt kræver et godt lokalkendskab og flere udrykningsenheder.

Midtbyen i Aarhus og Aarhus Ø er kendetegnet ved en stor og støt stigende koncentration af mennesker, som bosætter sig i højden i takt med at byggerierne færdiggøres.

Det er ikke muligt at udarbejde en udtømmende liste over risikoobjekterne i Aarhus Kommune, men særligt beredskabsmæssigt fokus har selvfølgelig risikovirkomhederne, havnen, store forbrændingsanlæg med brandbart oplag, universitetshospitalet, el-busser, vandflyver, krydstogtskibe ved kaj, højhuse, parkeringshuse, batteriparker til energioplæg, brint-tankstationer, letbane og øvrige el-tog, stadion og nyetablerede koncertarealer med mulighed for stor personbelastning – også kaldet "symbol-mål" i en terror-kontekst.

I relation til klimahændelser er områderne ved Egå Engsø, Brabrand og Aarhus midtby særligt udsatte ved vandstandsstigninger.

2.6 Uddybende om Skanderborg Kommune

Skanderborg Kommune er kendetegnet ved fire større byområder i form af Skanderborg, Hørning, Galten og Ry samt et stort opland med tyndere befolkede landsbyområder, landbrug, meget store skovarealer og søer.

I og ved de større byer findes industri, indkøbsmuligheder, etagebyggeri, uddannelsesinstitutioner, skoler, dagtilbud, plejehjem og lav, tæt beboelse. I Skanderborg findes også sundhedshus, kommunens rådhus "Fælled" og andet etagebyggeri over tredje sals højde, som er kendetegnet ved, at en drejestige typisk er nødvendig for at kunne foretage personredning i højden. Af særlige risikoobjekter i Skanderborg er naturligvis publikumsmagneten Smukfest med meget stor personbelastning hvert år i august måned. En væsentlig del af motorvej E45 og rute 26 går igennem kommunen og søerne byder jævnligt på ulykker, der kræver indsats på vandet. I relation til klimahændelser er særligt området omkring Alken jævnligt udfordret på vandstandsstigning med tilhørende risiko for oversvømmelser.

2.7 Uddybende om Odder Kommune

En stor del af befolkningen i Odder Kommune er koncentreret i Odder by. Odder er også kendetegnet ved industri, indkøbsmuligheder, etagebyggeri, uddannelsesinstitutioner, skoler, dagtilbud, plejehjem og lav, tæt beboelse. I Odder findes også etagebyggeri over tredje sals højde, hvorfor en drejestige i Odder Kommune er en nødvendighed for at kunne foretage personredning i højden.

Foruden et stort opland med tyndere befolkede byområder, landbrug og skovarealer har Odder kommune ca. 70 km kyststrækning, som jævnligt kræver indsats med båd til håndtering af ulykker. I tilknytning til kysten ligger nogle af Danmarks mest attraktive sommerhusområder og en lille times sejlads fra Hou ligger Tunø, som også er en væsentlig del af Odder Kommune. Tunø er et særligt risikoobjekt pga. afstanden til fastlandet og begrænsede eller forsinkede muligheder for assistance. Det lokale befolkningstal er dalende, men det stiger markant i turistsæsonen.

Østjyllands Brandvæsen opretholder et deltidsbaseret Ø-beredskab på Tunø således at de lokale brandfolk kan foretage personredning (røgdykning og eftersøgning) samt foretage udvendig slukning. I den nuværende planperiode er beredskabet opgraderet med efteruddannelse af personalet, nyt brandkøretøj og ekstra pumpekapacitet.

I relation til klimahændelser er Odder midtby et særligt fokusområde, der jævnligt er udfordret på vandstandsstigning med tilhørende risiko for oversvømmelser.

2.8 Uddybende om Samsø Kommune

På Samsø bor de 3.700 indbyggere fortrinsvist i øens 22 landsbyer. Den største by er Tranebjerg med ca. 800 indbyggere. Indbyggertallet på Samsø mangedobles dog over sommeren, da op mod 300.000 turister besøger øen hvert år, hvor de benytter øens campingpladser, hoteller, vandrehjem, bed & breakfast eller de mere end 1.000 sommerhuse på øen. I lighed med de øvrige ejerkommuner findes også på Samsø industri, sundhedshus, indkøbsmuligheder, skole, dagtilbud, plejehjem og lav, tæt beboelse. Herudover findes et stort opland med landbrug, skovarealer og Labyrinten, som besøges af flere end 25.000 turister årligt.

Samsø Labyrinten er verdens største permanente labyrint, som består af 20 forskellige slags træer og buske. Labyrinten dækker et område på 60.000 m² med en samlet stilængde på 5,3 km.

Samsø udgør i lighed med Tunø et særligt risikoobjekt pga. afstanden til fastlandet og dermed begrænsede assistancemuligheder. Beredskabet på Samsø skal være gearet til at håndtere hovedparten af alle hændelser selvstændigt. Køreafstanden fra nord til syd udløser behov for to brandstationer for at sikre en forsvarlig responstid og de mange kilometer kyststrækning medfører behov for at kunne indsætte både til håndtering af ulykker i havne og kystnære områder.

2.9 Hvad presser Østjyllands Brandvæsen nu og i fremtiden?

På den **ultrakorte bane** (2023) må vi konstatere, at særligt bemanningen på station Aarhus Nord i Lisbjerg kalder på opmærksomhed. Hele 234 gange i 2021 og 265 gange i 2022 var brandberedskabet i enten Aarhus Midtby eller Aarhus Syd svækket, idet stationerne måtte afgive mandskab til udrykninger i Aarhus Nords dækningsområde. Det skyldes, at bemanningen på Aarhus Nord fortsat kun udgøres af 1 holdleder og 3 brandfolk.

Østjyllands Brandvæsen har i to omgange forsøgt at løfte bemanningen i Aarhus Nord inden for den eksisterende budgetramme. Hver døgnplads på en brandstation kræver rundt regnet 4,8 fuldtidsansatte. Den 1. maj 2019 var der 68 ansatte til 76 stillinger. Derfor var Østjyllands Brandvæsen plaget af store mængder overarbejde. Pr. 1.1.20 blev otte beredskabsassistenter ansat, så normeringen på de 76 kom på plads. Dette blev håndteret inden for den eksisterende økonomiske ramme ved omfordeling af lønmidler fra afskedigede afdelingschefer, fratrådte AC'ere, færre ledelseslag i Beredskabsafdelingen og anvendelse af midler fra lukningen af Station Lystrup. I oktober 2021 blev så yderligere otte beredskabsassistenter ansat i håb om, at vi kunne dække de sidste to pladser på følgekøretøjerne i Aarhus Nord. Igen blev dette forsøgt løst inden for den økonomiske ramme. Desværre måtte de seneste otte beredskabsassistenter anvendes til at "dække huller" i vagtplanen pga. langtidssygemeldinger. Et permanent løft fra 16 til 18 døgnpladser kræver i alt 86 beredskabsassistenter ansat. I dag har Østjyllands Brandvæsen 80 beredskabsassistenter og det er ikke muligt at optimere eller omfordele yderligere inden for den nuværende økonomiske ramme.

Ligeledes på den **ultrakorte bane**, så er flere afdelinger i brandvæsenet så pressede på personaleressourcer, at et positivt arbejdsmiljø kun vanskeligt kan opretholdes. MED-udvalget påpeger, at det særligt er Sekretariatet, IT-afdelingen, Vagtcentralen og det forebyggende område, hvor produktion og produktionsevne er i ubalance. Der mangler her og nu økonomi til at ansætte 1 administrativ medarbejder i Sekretariatet, 1 IT-specialist, 1 vagtcentralmedarbejder og 1 brandforebygger til brandsyn og sagsbehandling.

Endelig på den **ultrakorte bane**, så har krigen i Ukraine afdækket Østjyllands Brandvæsens meget begrænsede mulighed for at håndtere en større indkvarterings- og forplejningsopgave. Det politisk fastsatte serviceniveau tilsiger, at Østjyllands Brandvæsen skal kunne indkvartere og forpleje 100 personer inden for en time, hvilket kun er muligt i dag på luftmadrasser og i soveposer – enten på brandskolen i Skejby eller på en brandstation. Derudover er der kortlagt en række idrætshaller, som kan omdannes til pårørende- og evakueringscentre til i alt 3.800 personer. Men der findes ikke noget lager af feltsenge, dyner, lagner, toiletartikler, håndklæder m.v. Alt skal anskaffes og bygges op fra bunden og ifm. Ukraine-krigen er det vurderet, at det vil koste ca. 5-600.000 pr. 100 personer, der skal kunne indkvarteres i nogle dage i idrætshaller, inden de kan flyttes ud i mere permanente boliger.

På den **korte** bane – dvs. i denne planperiode fra 2022 til 2026 - forøges kompleksiteten med flere spektakulære højhusbyggerier, hvor containerstore batteriparker til oplag af klimavenlig energi bliver en del af bygningernes elforsyning. Under højhusene ses allerede nu parkeringskældre, som udstyres med fuldautomatiske parkeringsrobotter for optimal pladsudnyttelse. I parkeringsrobotterne skal der naturligvis kunne oplades el-biler forsvarligt, og generelt vil mulighederne for opladning af el- og hybridbiler blive markant udbygget i de fire ejerkommuner. Alene i Aarhus Kommune forventer man 40 % flere el-biler inden 2030. Østjyllands Brandvæsen har fået midler til etablering af et brandslukningskoncept til el- og hybridbiler, men det kan kun bemændes i de tilfælde, hvor brandfolkene ikke er kørt på andre opgaver.

Også jernbanenettet undergår store forandringer med elektrificering, som udbygges både på langs (fra Skanderborg mod Randers) og tværs (ny bane mellem Aarhus og Silkeborg) af Østjyllands Brandvæsens dækningsområde. I det grønne spor vil også flere tankanlæg til brint-biler udbygges.

Af øvrig infrastruktur vil motorvej E45 og hovedvej A26 udvides sammen med etableringen af en tredje ringvej syd om Aarhus fra Beder til Bering.

I denne planperiode bliver også Projekt Kongelunden med nyt stadion indviet. Og bosætningen fortsætter i fuld fart. Alene Skanderborg Kommunes anlægsbudget til syv nye daginstitutioner, to nye skoler og plejecentre m.v. runder 1,1 mia. i denne periode.

På den **lange bane** fra 2027-2031 indvies Marselistunnelen, som bliver en 1,9 km. lang tunnel under Marselis Boulevard i Aarhus. Tunnelen kommer til at løbe mellem Åhavevej og Aarhus Havn. Den bygger således videre på den gennemførte udvidelse af Åhavevej fra 2013. Tunnelen vil skabe en direkte adgangsvej mellem motorvejsnettet (E45) og Aarhus Havn. Projektet har til hensigt at understøtte en effektiv transport til Danmarks største erhvervshavn, hvilket kan bidrage til øget regional vækst og beskæftigelse i og omkring Aarhus. Etablering af Marselistunnelen vil også muliggøre byudvikling på det frigjorte areal omkring den nuværende Marselis Boulevard og derigennem understøtte, at Aarhus Kommune kan skabe plads til flere boligtilbud og aktiviteter mv. for byens borgere. Østjyllands Brandvæsen har ikke mulighed for at etablere et indsatskoncept eller et tunnelberedskab inden for den nuværende økonomiske ramme.

Foruden Marselistunnelens etablering, som er vedtaget, så vil der også ske afklaring af planerne for udvidelsen af Aarhus Havn. Her bliver der tale om en udvidelse, som efter politisk godkendelse, kommer til at pågå de næste mange årtier. Østjyllands Brandvæsen er i tæt dialog med ejerkommunernes byudviklings- og planafdelinger for løbende at kunne tilpasse beredskabets forebyggende og operative kapacitet til kommunernes udviklingshastighed. Men det er et faktum, at brandvæsenet ikke længere kan følge med kommunernes udvikling, hvilket uddybes yderligere nedenfor og i kapitel 3.

2.10 Det opdaterede nationale risikobillede

Beredskabsstyrelsen har i marts 2022 udgivet den tredje udgave af Nationalt Risikobillede. Heraf fremgår en opfordring til alle ministerier, styrelser, regioner, kommuner og beredskaber i Danmark om at vurdere indsatsmulighederne for håndtering af i alt 14 hændelsestyper.

Hændelsestyperne i det Nationale Risikobillede omfatter hedebølger og tørke, storme og orkaner, oversvømmelser fra havet, ekstremregn, højvirulente sygdomme, husdyrsygdomme, vand- og fødevarebårne sygdomme, nukleare ulykker, ulykker med kemiske stoffer, maritime ulykker, transportulykker, cyberhændelser, terrorhændelser og rumhændelser.

I forlængelse af krigen i Ukraine er der ydermere fra Beredskabsstyrelsen udsendt melding til alle landets kommuner om at "støve" beredskabsplaner af samt validere deres indhold.

Fra et krisestyringsperspektiv er ejerkommunerne og Østjyllands Brandvæsen rigtig godt rustet til at håndtere konsekvenserne af alle 14 hændelsestyper.

Det skyldes, at ejerkommunerne i løbet af 2020 har vedtaget **Politik for Fortsat Drift**, som rammesætter kommunernes arbejde med krisestyring, krisekommunikation og fortsat drift. I kølvandet på Politik for Fortsat Drift har Østjyllands Brandvæsen sammen med Beredskabsgrupperne i kommunerne udviklet og implementeret **Plan for Fortsat Drift** (Beredskabsplanen jf. Beredskabslovens § 25) og **Sundhedsberedskabsplanen** (jf. Sundhedslovens §210). Plan for

Fortsat Drift er netop en generisk plan for krisestyring, som hurtigt kan forene mandat, økonomi, ressourcepersoner og kommunikation uanset hvilken hændelsestype eller hvilket scenarie, der måtte ramme kommunerne. Østjyllands Brandvæsen har i 2021 og 2022 gennemført træning i

krisestyring for flere end 1.000 kommunale direktører, forvaltningschefer, afdelingschefer, ledere og nøglepersoner i de fire ejerkommuner. Det er således vurderingen, at der eksisterer et meget højt niveau af beredskabsparathed i alle fire ejerkommuner.

Langt mindre positivt ser det imidlertid ud, når man kigger på Østjyllands Brandvæsens muligheder for at varetage det sektoransvar som kommunalt redningsberedskab, der er pålagt selskabet. Østjyllands Brandvæsen har sektoransvar for håndtering af de akutte opgaver, som følgende hændelsestyper kan medføre:

- Hedebølge og tørke, der kan medføre store og langvarige mark- og naturbrande, hvilket fandt sted i 2018.
- Storme, orkaner, oversvømmelser fra havet og ekstremregn, der kan medføre større oversvømmelser med behov for evakuering, indkvartering, forplejning, opstilling af mobile dæmninger eller større pumpeopgaver, hvilket har fundet sted ved Alken Enge, Egaa Engsø, Brabrand søen, Odder Midtby, Hou Havn m.fl.
- Ulykker med kemiske stoffer – f.eks. ved en storbrand på Oliehavnen i Aarhus eller som vi så det i 2019 ved brand i kemikalier ombord på et skib i Aarhusbugten. Der kan også være tale om giftudslip fra industri, hvor udbredelsen af kemikalierne el. giftige dampe udløser behov for evakuering, indkvartering og forplejning m.v.
- Transportulykker, som vi jævnligt møder på f.eks. E45, men som kommer til at kræve særligt indsatsmateriel og specialuddannelse, når ulykkerne pludselig finder sted i midten af Marselistunnelen, hvor fremkommeligheden kan være særdeles vanskelig i tilfælde af ulykker.
- Optøjer/uroligheder, som Sverige oplevede det i påsken 2022 eller terrorhandlinger, der kan medføre behov for indsættelse af redningsmandskab i et usikkert miljø sammen med politiet med henblik på slukning af bilbrande, frigørelse af fastklemte i bygninger med fare for sammenstyrtning eller under en lastbil, der kører ned igennem en fyldt gågade.

I de ovenstående hændelsestyper vil Østjyllands Brandvæsen *kun i stærkt begrænset omfang eller slet ikke* kunne løfte de omfattende, akutte opgaver, som de forventes løst af et beredskab, der dækker landets andenstørste by med tilhørende stort og vigtigt opland. Det skyldes bl.a. nedenstående forhold:

- Østjyllands Brandvæsen har i dag begrænset tankvognskapacitet, som kun vanskeligt kan fjernes fra de bymiljøer, de primært er tiltænkt at være i beredskab til. Samtidig har vi i dag ikke materiel til at foretage ansugning fra åben vandforsyning. Det betyder, at der er risiko for, at vi må bruge uoverskuelige mængder drikkevand fra vandværkernes ledningsnet for at kunne håndtere omfattende naturbrande. Endelig råder vi ikke over et droneberedskab, som kan sikre livestreaming af brandens geografiske udbredelse til brug for indsatsledelsen. En teknik, der var særdeles vigtig ved branden hos HMF i Galten i oktober 2021 (se forsidebillede) og helt uundværligt i forbindelse med branden på Studstrupværket i 2022.
- Østjyllands Brandvæsen råder i dag ikke over mobildæmninger, der kan udlægges til beskyttelse af kritisk infrastruktur som f.eks. rensningsanlæg, transformatorstationer, pumpestationer m.v. Ved oversvømmelser stilles i dag kun sandsække til rådighed, som den enkelte grundejerforening kan hente på nærmeste brandstation og selv fylde med sand til udlægning. I tilfælde af store oversvømmelser, der truer kritisk infrastruktur, vil vi være nødsaget til at rekvirere det statslige overbygningsberedskab fra Beredskabsstyrelsen i Herning.
- Østjyllands Brandvæsen råder kun over et nedslidt kemikalieberedskab, som udskiftes i løbet af 2023. Efter opgraderingen af beredskabet omfatter dette fortsat kun indsatsmuligheder for et meget begrænset antal brandfolk i et giftigt miljø i kort tid.
- Udfordringerne med den manglende kapacitet til evakuering, indkvartering og forplejning er omtalt tidligere ovenfor.
- Østjyllands Brandvæsen har behov for at opbygge materiel og gennemføre uddannelse af og øvelser for det brandmandskab, som skal kunne indsættes ved ulykker i den kommende Marselistunnel. Et sådant beredskab findes ikke i dag. Ydermere skal beredskabet kunne indsættes både fra "Havnesiden" og fra Åhavevej. Det vil kræve en opgradering af antallet af brandfolk og justering af brandfolkenes placering i byen.

- Østjyllands Brandvæsen har i dag ikke udstyr eller uddannet mandskab, der kan indsættes ved uroligheder/terrorhændelser sammen med politistyrker i et usikkert indsatsmiljø, f.eks. ved hændelser, hvor der pågår skydning eller hvor en eller flere gerningsmænd endnu ikke er uskadeliggjort. Alle brandfolk i Østjyllands Brandvæsen er på vores eget initiativ uddannet til håndtering af hændelser med massetilskadekomst, men det er under forudsætning af, at politiet har nedkæmpet alle gerningsmænd. I Hovedstaden og i en lang række andre lande har brandvæsenet specialuddannede brandfolk, som kan indsættes bagved politistyrkerne og dels hjælpe med livreddende behandling og evakuering af tilskadekomne eller som kan indsættes under politibeskyttelse til frigørelse af fastklemte personer under sammenstyrtede bygninger eller køretøjer.

2.11 *Det biologiske trusselsbillede*

Til brug for denne udviklingsplan er foruden Beredskabsstyrelsens Nationale Risikobillede også gennemgået en række andre baggrundsmaterialer for at give Bestyrelsen og ejerkommunerne et overblik over de risici og trusler, som Østjyllands Brandvæsen skal geares til at håndtere de kommende år.

Center for Biosikring og Bioberedskab udgav i 2020 "Det biologiske trusselsbillede", som omhandler militariseringen af bioteknologi samt mulighederne for bioterrorisme og biokriminalitet. Heraf fremgår det, at stormagter i disse år forsker i de militære anvendelsesmuligheder af bioteknologi. Covid-19 pandemien demonstrerede, hvor sårbar menneskeheden er i forhold til infektionssygdomme. Denne trussel vil også være der, hvis ondsindede personer skulle slippe en smitsom infektionssygdom løs. Enkeltpersoner, som er tilhængere af Islamisk Stat har flere gange forsøgt at gennemføre bio-terrorangreb i de senere år, men er ikke lykkedes hermed, oplyser Center for Biosikring og Bioberedskab. I tilfælde af angreb eller ulykker med biologisk materiale kan Østjyllands Brandvæsen bliver indsat med vores CBRN-beredskab, som står for kemisk, biologisk, radiologisk og nukleart beredskab. Vores indsatsmuligheder er stærkt begrænsede, men vi har allerede nu flere gange årligt udrykninger til automatiske brandalarmer på Aarhus Universitet, som har sikrede laboratorier og dyrehold med forsøgsdyr, der kræver særlig indsatstaktik, hvis der opstår brand. Eksempelvis må ingen dyr undslippe i live fra sådan en hændelse. Østjyllands Brandvæsens CBRN-beredskab opgraderes i 2023.

2.12 Cybertruslen

Center for Cybersikkerhed under Forsvarets Efterretningstjeneste advarer i deres trusselsvurdering fra 2022 om, at truslen fra cyberkriminalitet er meget høj. Alle danske myndigheder, virksomheder og borgere er udsat for en vedvarende og aktiv trussel fra cyber-kriminelle. Ligeledes er truslen for cyber-spionage vurderet til at være meget høj. Center for Cybersikkerhed vurderer, at fremmede stater kan og vil forsøge at stjæle værdifuld information fra Danmark. Østjyllands Brandvæsen er særlig sårbar over for cyber-angreb på vores datacentre, som drifter vores servermiljø til Vagtcentralen. Et angreb på brandvæsenets netværk kan i værste fald medføre, at vi ikke vil kunne modtage alarmer fra 112 eller fra automatiske brandalarmeringsanlæg, og at vi ikke vil kunne udsende brandkøretøjer på udrykningsopgaver.

Østjyllands Brandvæsens radiokommunikation sker udelukkende på SINE Sikkerhedsnettet i Danmark, som er et statsligt drevet og lukket net forbeholdt myndighedernes radiokommunikation. Staten sender SINE-nettet i udbud om kort tid. Hvis SINE-nettet er nede pga. cyberangreb ophører al radiokommunikation mellem myndighederne i Danmark uden varsel. Østjyllands Brandvæsen er særligt sårbar i forhold til de få IT-medarbejdere, som vi har økonomi til at ansætte. IT-afdelingen består i dag af to netværksspecialister og en tekniker på halvtid i flexjob.

2.13 Terrortruslen

Center for Terroranalyse under Politiets Efterretningstjeneste vurderer i den seneste trusselsvurdering fra marts 2023, at terrortruslen mod Danmark fortsat er alvorlig, hvilket er det næsthøjeste niveau. Med alvorlig menes, at der er en erkendt trussel med kapacitet, hensigt og planlægning. Det mest sandsynlige højreekstremistiske terrorangreb i Danmark er et angreb udført af en soloterrorist eller en mindre gruppe. Det mest sandsynlige våben ved et terrorangreb i Danmark er stikvåben, lette skydevåben som jagtrifler, haglgevær og pistoler. Andre mulige våben inkluderer ildspåsættelse, hjemmelavede bomber og køretøjer.

Terrorhændelser er selvfølgelig Politiets ansvar. Men Østjyllands Brandvæsen vil blive tilkaldt til redningsopgaver med fastklemte, beskadigede bygninger eller på melding om brand og CBRN-relateret indhold. Ligeledes vil Østjyllands Brandvæsen blive tilkaldt med båd til indsatser på vand/havne/søer eller øer i slukningsområdet, som man så det på Utoya. Østjylland indeholder både symbolmål, som rummer mange mennesker, der kan rammes på én gang og farlig industri,

som kan medføre meget alvorlige konsekvenser for en stor bydel, hvis de udsættes for eksplosiver. Østjyllands Brandvæsen har ikke udstyr, uddannelser eller øvelser der muliggør assistance til en politimæssig indsats ved uroligheder eller ved en terrorhændelse. Brandbilerne bliver holdende på sikker afstand af hændelsen, indtil politiet kan garantere for brandfolkenes sikkerhed. Det kan få fatale konsekvenser for rigtig mange tilskadekomne, som man så det ved terrorangrebet på Ariana Grande koncerten i Manchester tilbage i 2017. Her ankom brandvæsenet først 2 timer efter bombesprængningen.

2.14 Strukturel udfordring #1: Akut manglende personaleressourcer

Østjyllands Brandvæsen arbejder med to grundlæggende strukturelle, organisatoriske udfordringer, som skal løses i den nærmeste fremtid. Det drejer sig om akut, manglende personaleressourcer og et behov for generationsskifte i fuldtidsstyrken og generelt i organisationen.

Østjyllands Brandvæsen har igennem en lang periode før 2019 foretaget en række effektiviseringer, som har medført, at en del årsværk er blevet nedlagt. Dette gælder særligt i Sekretariatet, hvor to af 10 årsværk er sparet væk. I IT-afdelingen er stillingen som IT-chef nedlagt med ønske om at ansætte endnu en specialist i stedet. Den nuværende økonomiske situation i Østjyllands Brandvæsen tillader desværre bare ikke, at en stilling slås op. I Vagtcentralen er behovet for teknisk-administrativ support vokset markant de senere år som en naturlig følge af den professionalisering, som flytningen af Vagtcentralen fra Ny Munkegade til Bautavej har afstedkommet. Endelig er mulighederne for at gennemføre samtlige, lovpligtige brandsyn blevet markant forringet som følge af lovændringer, der medfører et forøget tidsforbrug på de enkelte brandsyn. Alt i alt mangler der akut økonomi til fire stillinger i Østjyllands Brandvæsens Sekretariat, IT-afdeling, Vagtcentral og brandforebyggelse.

2.15 Strukturel udfordring #2: Stort generationsskifte på vej

I dag er gennemsnitsalderen 48 år i Østjyllands Brandvæsens Beredskabsafdeling fordelt på 16 viceberedskabsmestre (VBM) og 64 beredskabsassistenter. 24 beredskabsassistenter når efterlønsalderen inden for de kommende syv år. Da beredskabsassistenternes faglighed må tillæres ved sidemandsoplæring, så er det afgørende vigtigt, at der snarest igangsættes en rekrutteringsindsats til stillinger i fuldtidsstyrken.

Desværre er der pt. ikke økonomi til at ansætte beredskabsassistenter i stillinger før nuværende ansatte stopper. Det gør sidemandsoplæring vanskeligt. I forbindelse med generationsskiftet i fuldtidsstyrken skal vi sikre, at vi bliver en attraktiv arbejdsplads for de befolkningsgrupper, som næsten ikke er repræsenteret i brandvæsenet i dag. Vi har alt for få kvinder ansat. Vi har alt for få mennesker ansat med en anden etnisk oprindelse end dansk. Vi har alt for få mennesker ansat i flexjob. Lige nu snyder vi ganske enkelt os selv for den råstyrke, synergi og gevinst, der tilflyder mangfoldige arbejdspladser. Mangfoldighed i organisationen har ledelsens fulde opmærksomhed, ligesom mangfoldighed er et erklæret strategisk mål i Østjyllands Brandvæsen.

2.16 Østjyllands Brandvæsens økonomiske udfordringer

Østjyllands Brandvæsen har i dag ubalance i økonomien. Det nuværende driftstilskud giver ikke mulighed for at foretage den fornødne geninvestering i køretøjer, materiel, datacentre og indvendige vedligehold på brandstationerne. Brandvæsenet er underfinansieret med kr. 1,2 mio.

2.17 Klimaudfordringen og brandvæsenets kulsorte værdikæde

Østjyllands Brandvæsens værdikæde er kulsort. Værdikæden er de aktiviteter, som gør os i stand til at redde menneskeliv, slukke brand, beskytte værdier m.v. Værdikæden er kortlagt og tager for fuldtidsstyrkens vedkommende sit udgangspunkt på vores brandstationer, hvor brandfolkene arbejder i ventetiden på udrykningerne. Arbejdet foregår i nedslidte og klima-uevenlige bygninger. Når alarmen lyder, kører vi i tonstunge dieselslugende køretøjer ud til skadestedet. Her hælder vi drikkevand på, når det brænder... eller endnu værre... anvender skum (dog uden flour) til slukningen. Når vi kører hjem igen, så efterlader vi det kulsorte slukningsvand på skadestedet. Og når vi er hjemme, tager vi hul på øvelser og uddannelse på en fuldstændig nedslidt brandskole, som på alle tænkelige parametre gør brandvæsenets til den helt store klima-synder.

Med massive investeringer er bygningsmassen i brandvæsenet under opdatering. Der er med hjælp fra Aarhus Kommune etableret nyistandsat hovedlokalitet til Administration, Vagtcentral, Indsatsleder Nord, Frivilligheden, Uddannelsesafdeling og Driftsafdeling. Fra 2024 suppleres hovedlokaliteten med en helt ny og klimavenlig brandskole.

Der er i oktober 2021 etableret en helt ny brandstation i Lisbjerg, som dækker hele den nordlige del af Aarhus Kommune. Fra januar 2024 står en tilsvarende station klar i Højbjerg til dækning af den sydlige del af Aarhus Kommune og med ekstra kapacitet til Odder og Skanderborg kommuner.

Stationen i Aarhus C er til gengæld nedslidt. Den er utæt og på alle måder utidssvarende. Den er ydermere klemmt inde mellem to folkeskoler med cyklende skolebørn i et af byens mest trafikbelastede kvarterer og den er for lille til de aktiviteter, der skal udføres fra stationen i fremtiden.

På Aarhus Havn ligger samtidig vores ubemandede brandstation. Den rummer alt vores materiel til havneberedskabet, men rømmes den 30. marts 2023, da den nuværende bygning ligger i vejen for den kommende Marselistunnel og matriklen indgår i Kredsløb A/S' geotermi-projekt.

Der er derfor brug for at opføre en ny station til erstatning for Station City i Ny Munkegade. Stationen bør placeres på Sydhavnen, hvor vi kan samtænke midtbyens brandberedskab, havneberedskabet, dykkerberedskabet, båd-beredskabet, brand-om-bord-på-skibe-til-søs-beredskabet med den ene del af Marselistunnel-beredskabet på én og samme matrikel. Det vil frigøre den ikoniske brandstation i Ny Munkegade til andre formål for Aarhus Kommune eller til eksterne udviklere. Bygningen er ejet af Aarhus Kommune.

Samtidig med flytningen af midtbyens beredskab fra Ny Munkegade til Sydhavnen bliver der behov for at etablere en bedre beredskabsdækning af Aarhus Vest. Her vil etablering af den fjerde fuldtids brandstation i nybyggede rammer på Bautavej give den optimale og fremtidssikrede dækning af Aarhus Kommune.

Stationerne i Ry, Galten (Falck), Odder og Skanderborg er bygningsmæssigt velfungerende. Hørning stationen er placeret i en lejet ramme som på sigt kræver opgradering.

Men opgradering af bygningsmassen kan ikke stå alene i arbejdet med den grønne omstilling af beredskabet. Udskiftning af dieseldrøjetøjer til hybrid-brandbiler er en dyr, men nødvendig investering, når benzin- og dieslbiler om få år forbydes adgang til midtbyen.

Etablering af et beredskab, som kan opsamle beskidt slukningsvand bliver nødvendigt. Etablering af en slangegruppe, så vi kan suge vand fra åben vandforsyning (søer m.v.) bliver obligatorisk til alle storbrande, så beredskabet ikke unødigt anvender drikkevand fra vandværkernes forsyningsnet. Vi kommer de næste mange år til at arbejde intensivt med at skabe et klimavenligt beredskab.

3. Østjyllands Brandvæsens nuværende kapacitetsudfordringer

3.1 Manglende operativ kapacitet

Østjyllands Brandvæsens forebyggende, afhjælpende og koordinerende opgaver er beskrevet i **Plan for Østjyllands Brandvæsen 2022-2026**. Af planen fremgår det, at Østjyllands Brandvæsen kan levere et forsvarligt beredskab, som er dimensioneret efter ejerkommunernes daværende risikoprofil (2021). Det fremgår også af planen, at kommunernes risikoprofil er dynamisk og det forudsættes i lovgrundlaget bag dimensioneringsplanen, at beredskabet løbende skal tilpasses risikoprofilen. Den nuværende dimensionering vil ikke forsvarligt kunne videreføres efter 2026, hvorfor denne udviklingsplan skal betragtes som et forsøg på at udvise rettidig omhu.

Østjyllands Brandvæsens afhjælpende opgaver løses med brandvæsenets **operative kapaciteter**. Østjyllands Brandvæsen vurderede medio 2022, at man i den nuværende og den kommende dimensioneringsperiode frem til 2029 har tilstrækkelig operativ kapacitet i Samsø og Odder Kommuner. En Kattegatbro vil selvsagt påkræve fornyet operativ analyse af kapaciteterne i de to kommuner, men den er næppe realiseret inden for de kommende 10-15 år.

Østjyllands Brandvæsen vurderer, at den operative kapacitet i Skanderborg Kommune i denne og den kommende planperiode frem mod 2029 bør følges meget tæt, idet antallet af udrykninger dels kan presse den nuværende deltidsstation i Skanderborg og fordi antallet af udrykninger i dagtimerne, hvor mere end én brandstation må aktiveres pga. mandskabsmangel, allerede nu er stigende. Samtidig indeholder station Skanderborg mange brand- og redningsspecialer (drejestige, båd, redningsvogn, højderedning), hvilket forudsætter rigtig mange timers grunduddannelse og vedligeholdelsesuddannelse hen over året. Stationen i Skanderborg kunne på sigt være et bud på en centralt placeret deltidsstation, som omdannes til en fuldtidsbemandet døgnstation, der så kan levere assistance til Galten, Ry, Hørning og Odder, i de situationer, hvor deltidsbemandingen på de stationer, kommer under yderligere pres. Hvis en sådan løsning kommer på tale, vil de nuværende deltidsbrandfolk kunne tilbydes ansættelse som fuldtidsbrandfolk, så der bevares forankring og lokalkendskab. Diskussionen om en døgnstation i Skanderborg er af Bestyrelsen besluttet udsat til 2028. Indtil da skal Østjyllands Brandvæsen sammen med ejerkommunerne afsøge alle muligheder for at styrke rekrutteringen af deltidsbrandfolk.

Østjyllands Brandvæsen vurderer, at Aarhus Kommunes risikoprofil frem mod 2026 undergår så markante forandringer, at en opgradering af beredskabet i Aarhus bliver nødvendigt her og nu.

Brandvæsenets operative kapaciteter i Aarhus Kommune er nemlig allerede i dag under pres og i den nuværende planperiode – frem mod 2026 – vil det nuværende beredskabsniveau ikke være tilstrækkeligt til at modsvare opgavernes art, kompleksitet og omfang. Nedenfor uddybes de udrykningsrelaterede opgaver, som Østjyllands Brandvæsen allerede i dag mangler mandskab og/eller materiel til at løse. Det drejer sig om følgende:

- **Manglende mandskab i fuldtidsstyrken på station Aarhus Nord**, så alle tre fuldtidsstationer i Aarhus er ens bemandede. Dvs. 1 holdleder og 5 brandfolk på vagt døgnet rundt på alle tre stationer. I Aarhus er der i dag i alt 16 brandfolk på vagt til 355.000 indbyggere. Det svarer til en ratio på ca. 1:22.000. Til sammenligning er der i København 77 brandfolk på døgnvagt til 944.000 indbyggere. Det svarer til en ratio på ca 1:12.200. Tilbage i 2002 var det et lovkrav, at man dimensionerede det kommunale brandvæsen med ét fuldtids slukningstog (8 brandfolk) på døgnvagt pr. 100.000 indbyggere. I Østjyllands Brandvæsen har vi i dag 2½ slukningstog (dog kun med 6 brandfolk) til 355.000 indbyggere. Det er bekymrende. Et løft af station Aarhus Nord vil betyde, at Aarhus fremover går fra 16 brandfolk på døgnvagt til 18. Det vil ændre ratioen fra 1:22.000 til 1:19.700 (hvilket stadig er betænkeligt få brandfolk – se næste afsnit).
- **Manglende mandskab på alle tre døgnstationer til betjening af specialmateriel.** Med minimumsbemanningen 1+5 kan en døgnstation som udgangspunkt kun betjene 2 køretøjer. Dvs. at når en brandstation er kørt med autosprøjte og drejestige, så skal yderligere ressourcer komme fra andre stationer. Det er imidlertid problematisk fordi specialerne af pladshensyn må deles ud på flere stationer. Et eksempel: Hvis station Aarhus Syd er kørt med sprøjte og drejestige, så skal tankvognen komme fra en anden station. Og kommer der et udkald til redningsvognen samtidigt, som fremover skal placeres på Aarhus Syd, så er der intet personale til at bemane den. Den optimale beredskabsdækning opnås derfor først, når alle fuldtidsstationer er opgraderet til 8 brandfolk i alt døgnet rundt. Yderligere 6 brandfolk (fra 18 til 24) på døgnvagt vil forbedre ratioen fra 1:19.700 til 1:14.700.

- **Manglende brandberedskab i Aarhus Vest i dag.** Med etableringen af Marselistunnelen, bliver det nødvendigt at kunne indsætte mandskab og materiel på ulykker i tunnelen fra både Åhavevej og havne-siden. Åbning af en fjerde døgndækkende brandstation på Bautavej i Aarhus vil betyde, at vi dels optimerer beredskabsdækningen i Aarhus V, dels får vi etableret et effektivt beredskab til indsættelse i Marselistunnelen og dels får vi løst opgaven med drift og vedligehold af den nye brandskole, som vil blive omdrejningspunktet for mandskabets daglige driftsopgaver imellem udrykningerne.
- **Manglende mandskab til håndtering af brande i el- og hybridbiler.** Specialet kan kun bemannes, når station Aarhus Nord ikke er kørt til andre opgaver.
- **Ikke opdateret CBRN-beredskab** (løses delvist i løbet af 2022-23), men kan alene bemannes, når stationen ikke er kørt til andre opgaver.
- **Manglende droneberedskab** til understøttelse af indsatsledelsen på større indsatser. Et sådan findes ikke i dag i Østjyllands Brandvæsen.
- **Manglende klimaberedskab** i form af mandskab, uddannelse, øvelser og materiel til klima-relaterede hændelser.
- **Manglende terror-beredskab** i form af mandskab, uddannelse, øvelser og materiel til uroligheder og terror-relaterede hændelser.
- **Manglende slangegruppe til etablering af vandforsyning** fra åbent vand, så der af hensyn til klimaet kan bruges vand fra å eller sø i stedet for drikkevand fra brandhanerne til brandslukning på større indsatser.
- **Manglende indsatskoncept og udstyr til håndtering af brand i container-store batterisystemer (BESS)** til oplagring af vedvarende energi i større boligbyggerier og virksomheder.

- **Manglende tunnelberedskab** i form af indsatskoncept samt manglende mandskab, uddannelse, øvelser og materiel til håndtering af brand og redningsopgaver i forbindelse med opførelsen og den efterfølgende drift af Marselistunnelen.
- **Manglende brandstation på Aarhus Havn** om kort tid. I dag har Østjyllands Brandvæsen en ubemandet brandstation på Sumatravej i Aarhus. Denne station skal flyttes til en anden lokalitet i marts 2023, da den ligger i vejen for den kommende Marselistunnel.
- Manglende økonomi til Østjyllands Brandvæsens bidrag til etablering af den nye, klimavenlige brandskole på Bautavej. I alt mangler der kr. 10,9 mio. for at bringe Østjyllands Brandvæsen i drift med brandskolen.

3.2 *Manglende analytisk kapacitet og AC-understøttelse*

Foruden den manglende operative kapacitet, så er der i forbindelse med vedtagelsen af den nye driftsfordelingsnøgle imellem ejerkommunerne foretaget en række stillingsnedlæggelser for at få økonomien til at hænge sammen. Bl.a. er to AC-stillinger, 2 afdelingschefstillinger, 2 teamledere og 8 andre ledelses- eller administrative stillinger nedlagt for at sikre tilstrækkelig økonomi til ansættelse af flere brandfolk og vagtcentralmedarbejdere.

Fraværet af AC-arbejdskraft betyder, at Østjyllands Brandvæsen kun har meget begrænset analysekapacitet. Det betyder også, at Beredskabsdirektøren varetager alle AC-opgaver – kun hjulpet af vores controller på økonomi- og likviditetsstyring samt årsregnskabsaflæggelse. Beredskabsdirektøren varetager bestyrelsesbetjening, udarbejdelse af sagsfremstillinger, opgaver med beredskabsplanlægning og krisestyring for ejerkommunerne, opgaver med dimensionering foruden de ledelsesopgaver som naturligt følger med i en organisation med 400 medarbejdere.

3.3 *Manglende administrativ-, IT-, Vagtcentral- og forebyggelseskapacitet*

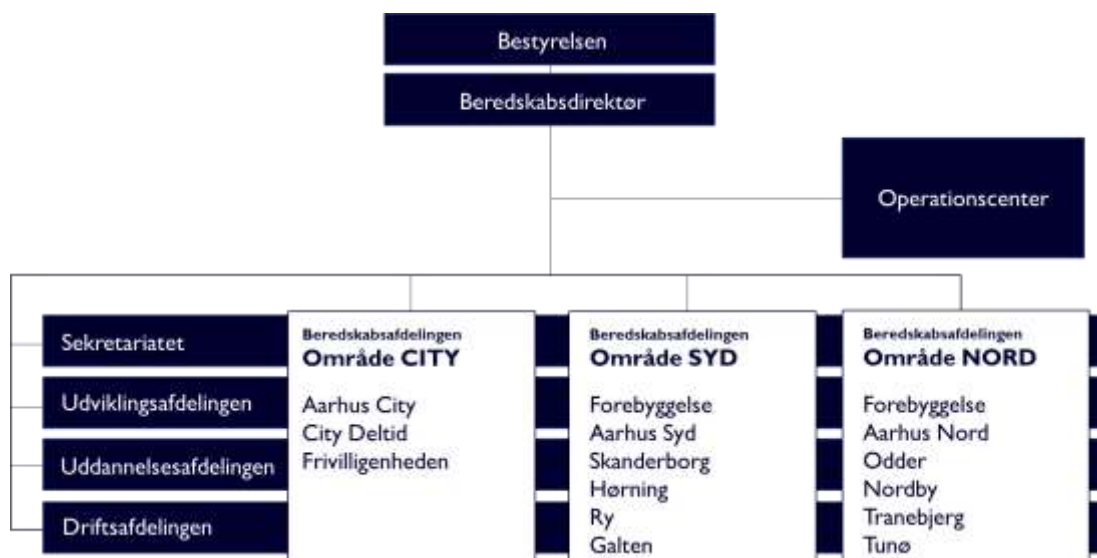
Som anført ovenfor så har nedskæringer i perioden fra 2016 og frem sammen med den nuværende udfordring med reduktion i indtægter fra sideordnede aktiviteter medført, at Østjyllands Brandvæsens arbejdsmiljø i Sekretariat, Vagtcentral, IT-afdeling og blandt vores brandforebyggere er under voldsomt pres.

Alt i alt mangler der akut økonomi til i alt fire stillinger i Østjyllands Brandvæsens Sekretariat, IT-afdeling, Vagtcentral og til brandforebyggelse.

3.4 Manglende ledelsesmæssig kapacitet

Østjyllands Brandvæsen har i dag to teamlederstillinger, som ikke kan besættes, da der ikke er økonomi hertil. Det drejer sig om teamlederstillingerne for Uddannelsesafdelingen, som varetages af en konstitueret teamleder og for Udviklingsafdelingen, hvor specialisterne refererer direkte til Beredskabsdirektøren.

Østjyllands Brandvæsens ledelse varetages i dag af Beredskabsdirektøren sammen med 7 teamledere. Flest mulige enheder er selvledende. Det gælder f.eks. alle deltidsstationerne.

Figur 4 Brandvæsenets organisation - baseret på flad struktur, gensidig afhængighed mellem afdelingerne og mest mulig selvledelse.

4. Helhedsplanen

4.1 Behov for løft af Østjyllands Brandvæsens samlede kapacitet

Opgradering af Østjyllands Brandvæsens administrative, operative, forebyggende, analytiske og ledelsesmæssige kapacitet er nødvendigt for at imødegå den markante udvikling i ejer kommunernes risikoprofil, det nye trusselsbillede og de anførte strukturelle, organisatoriske, økonomiske og klimamæssige udfordringer.

Der foreslås en faseinddelt model for kapacitetsløft over en periode på 4 år fra 2024-2028:

Fase 1: 2024	Fase 2: 2026	Fase 3: 2028
<ul style="list-style-type: none"> • Løft bemanning i Aarhus Nord fra 4 til 6 brandfolk på vagt. • Ansæt 4 medarbejdere til sekretariat, IT, vagtcentral og brandforebyggelse. • Ansæt 3 AC'ere til ledelsesstøtte, krisestyring og højhus/tunnel-beredskab. • Etabler klima-beredskab • Etabler terror-beredskab • Etabler indkvarterings- og forplejningsberedskab. • Etabler slangegruppe til vandforsyning. • Etabler droneberedskab. • Åbning Station Aarhus Syd • Åbning af ny brandskole. • Ansæt teamleder til Uddannelsesafdeling. • Ansæt teamleder til Udviklingsafdeling. 	<ul style="list-style-type: none"> • Løft af bemanningen på alle 3 døgnstationer i Aarhus fra 6 til 8 brandfolk på vagt, så de beredskabsfaglige specialer kan bemandes døgnet rundt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Åbning af Station Aarhus Vest på Bautavej 9, 8210 Aarhus V. Løft af bemanningen med 8 brandfolk. • Åbning af station Aarhus Øst på Sydhavnen i Aarhus og fraflytning af Ny Munkegade. Herved samles båd-beredskab, dykker-beredskab, havne-beredskabet, midtbyens beredskab under samme tag som tunnelberedskabet. • Etablering af kommende tunnelberedskab med adgang fra Åhavevej (station Vest) og fra havnesiden (station Øst).

4.2 Et fælles løft til gavn for alle fire ejerkommuner

FASE 1

Fase 1 omfatter et nødvendigt beredskabsfagligt og organisatorisk løft til gavn for alle fire ejerkommuner. Det drejer sig om:

- Opstart på etableringen af et klimaberedskab, som afpasses efter ejerkommunernes klimarelaterede risici.
- Etablering af et terror-beredskab, som afpasses efter lokale risikoobjekter.
- Etablering af et drone-beredskab til brug ved større, komplekse indsatser, hvilket særligt hændelserne i Galten (HMF-branden) og Studstrup har påvist behovet for.
- Etablering af et indkvarterings- og forplejningsberedskab, som særligt krigen i Ukraine og Studstrup-branden har tydeliggjort behovet for.
- Etablering af et vandforsynings speciale (en slangegruppe), som kan sikre, at der anvendes sø-vand og ikke drikkevand til brandslukning på større indsatser.
- Etablering af kapacitet (ét årsværk) til videreførelse af den beredskabsplanlægning og facilitering af krisestyring, som bruges internt i brandvæsenet og ikke mindst i ejerkommunerne.
- Etablering af kapacitet (ét årsværk) til håndtering af særlige risikoobjekter, som f.eks. tunnelbyggeri, højhuse og publikumstunge objekter som festivaler.
- Ansættelse af personaleressourcer til sekretariat, vagtcentral, IT og brandforebyggelse (fire årsværk), hvilket både bidrager til styrkelse af brandvæsenets IT-sikkerhedsmæssige kompetencer og samtidig også bidrager til at løse behovet for flere indsatsledere, som var en mangel bl.a. i Studstrup.
- Ansættelse af akademisk understøttelse til brandvæsenets ledelse og bestyrelse (ét årsværk).
- Ansættelse af en teamleder til Uddannelsesafdelingen og en teamleder til Udviklingsafdelingen, hvilket også bidrager til at løse behovet for flere indsatsledere.
- Økonomi til genanskaffelse af datacentre på vagtcentralen, genanskaffelse af brandkøretøjer og indvendig vedligeholdelse af de nuværende brandstationer.

Omkostningerne til det fælles løft i organisatorisk og operativ kapacitet udgør:

Driftsbudget	Budget 2024	Budget 2025
Fælles løft	13.740.000	7.540.000
3 AC'ere	1.950.000	1.950.000
PRU til AC'ere (30.000 pr. ac)	90.000	90.000
4 ansat til Sekretariatet/IT/Vagtcentral/Forebyggelse	2.000.000	2.000.000
PRU til Sekretariatet/IT/Vagtcentral/Forebyggelse	200.000	200.000
Drift af Indkvarterings- og forplejningsberedskab	-	100.000
Drift af Droneberedskab, licenser	-	100.000
Drift af slangegruppe	-	100.000
Drift af klimaberedskab	-	100.000
Drift af terrorberedskab, øvelsesaktivitet	-	100.000
Løft af genanskaffelser køretøjer og elbilskoncept	700.000	700.000
Løft af indvendig vedligeholdelse af brandstationerne	400.000	400.000
Løft af genanskaffelser datacenter	100.000	100.000
Etablering af Indkvarterings-og forplejningsberedskab, materiel	1.200.000	
Etablering af droneberedskab, materiel, uddannelse og licenser	1.000.000	
Etablering af slangegruppe, materiel	1.000.000	
Etablering af klimaberedskab, udarbejdelse af klimadimensionering	1.500.000	
Etablering af terrorberedskab, uddannelse og øvelsesaktivitet	2.000.000	
2 Teamledere til Uddannelses- og Udviklingsafdelingen	1.500.000	1.500.000
PRU til teamledere (operative, så dyr forsikring og mundering)	100.000	100.000

PRU = Personalerelaterede udgifter såsom uniformering, efteruddannelse og forsikring.

Fase 1 omfatter også et mindre beredskabsfagligt løft i Aarhus Kommune:

Udover det fælles løft til gavn for alle fire ejerkommuner, så omfatter Fase 1 et løft i døgnberedskabet i Aarhus fra 16 brandfolk på døgnvagt til 18 brandfolk på døgnvagt. Herved sikres det, at alle tre døgndækkende brandstationer er identisk bemandede.

Opgradering fra 16 til 18 brandfolk på fuld tid medfører, at Station Aarhus Nord i Lisbjerg kan køre med samme bemanning som Station City i Ny Munkegade og Station Syd i Højbjerg. I dag er Station Nord kun bemandede med 4 brandfolk mod 6 brandfolk i City og 6 brandfolk i Syd. Dette mindre løft øger robustheden i hele Aarhus Kommune, da Station Aarhus Nord i dag trækker på hjælp fra Station City eller Station Syd næsten 270 gange årligt, så længe der kun er 4 brandfolk på døgnvagt i Nord. Det har betydet en svækkelse af Midtbyens eller Sydbyens beredskab på næsten daglig basis for at kunne håndtere hændelserne i Aarhus Nord.

Det specifikke løft til Aarhus Kommune udgør:

Driftsbudget	Budget 2024	Budget 2025
Aarhus specifikt løft	3.000.000	3.000.000
Løft af brandfolk (Nord), løn	2.700.000	2.700.000
PRU til brandfolk (dyr forsikring, mundering og efteruddannelse)	300.000	300.000

Fase 1 omfatter anskaffelse af materiel:

For at kunne opstarte et klimaberedskab, etablere et terror-beredskab og etablere garager til den nye brandskoles udrykningskøretøjer, så bemyndiges Østjyllands Brandvæsen med vedtagelse af Fase 1 til indgåelse af leasingaftaler på i alt 17,4 mio kr. Heraf udgør den deponeringspligtige bygningsdel i alt 10,9 mio.

Engangsanskaffelser via KommuneLeasing	Budget 2024
Emne	17.400.000
Etablering af garagefacilitet til brandskolens udrykningskøretøjer	10.900.000
Materiel til terror-beredskab (evakueringscontainer og kroghejs)	3.000.000
Materiel til klima-beredskab	3.500.000
Deponering til Leasing via Kommune Kredit	10.900.000
<i>Samsø Kommune</i>	90.470
<i>Odder Kommune</i>	568.980
<i>Skanderborg Kommune</i>	1.569.600
<i>Aarhus Kommune</i>	8.670.950

Fase 1 omfatter låneadgang til håndtering af indefrosne feriemidler:

Den 1. september 2020 trådte den nye ferielov i kraft, hvorved medarbejdere afvikler ferie i samme periode som den optjenes, modsat tidligere hvor ferien blev optjent i kalenderåret forud for ferieåret. For arbejdsgivere betyder det, at de ansattes ferie i overgangsperioden skal finansieres efter både den nye og den gamle lovgivning samtidigt. Ferie efter den nye ferielov udbetales til medarbejderne, mens ferie opsparet i perioden 1. september 2019 til 31. august 2020 indefrysnes frem til medarbejderne forlader arbejdsmarkedet. De indefrosne feriemidler administreres af Lønmodtagernes Fond for Tilgodehavende Feriemidler (Lønmodtagernes Feriemidler).

I Østjyllands Brandvæsen er aktuelt indefrosset 7,25 mio. kr. (2023-værdi) efter den gamle ferielov. Der er to muligheder for at for at udbetale pengene:

- 1) Beløbet kan indbetales til Lønmodtagernes Feriemidler på én gang, eller
- 2) Østjyllands Brandvæsen kan beholde midlerne i selskabet mod en årlig indeksering af beløbet, som afspejler lønudviklingen. Indbetalingen til Lønmodtagernes Feriemidler sker ved forfald, når medarbejderen går på pension. Østjyllands Brandvæsen har i første omgang valgt denne mo-del.

Efter rådgivning fra ejerkommunernes økonomichefer er det imidlertid anbefalingen, at der sker overdragelse af feriepenge-forpligtigelsen til Aarhus Kommune, som herefter håndterer dette mellemværende med Lønmodtagernes Feriemidler.

Tilgodehavende feriemidler er opført i åbningsbalancen ved selskabets stiftelse under passiver efter sædvanlig praksis. Tilsvarende er Østjyllands Brandvæsen medgivet aktiver i form af brandkøretøjer, som modsvarer passiverne. Østjyllands Brandvæsen har imidlertid ikke likviditet til at foretage indbetaling til feriefonden. Det er derfor Bestyrelsens indstilling, at Østjyllands Brandvæsen gives mulighed for at overdrage forpligtigelsen til Aarhus Kommune, som så varetager den videre administration. Der sker så tilsvarende reduktion i driftsbidraget fra Aarhus Kommune over en 38-årig periode.

Samlede omkostninger til Fase 1:

Bidrag fra kommunerne	Budget 2024	Budget 2025
Bidrag fra kommunerne	113.676.000	107.477.000
Kommunale bidrag årligt (efter driftsfordeling: 78, 14, 4 og 4 %)		
<i>Samsø Kommune</i>	3.878.000	3.878.000
<i>Odder Kommune</i>	3.878.000	3.878.000
<i>Skanderborg Kommune</i>	13.571.000	13.571.000
<i>Aarhus Kommune</i>	75.609.000	75.609.000
Løft af Driftsbidrag årligt (efter ejerfordeling: 79,55, 14,40, 5,22 og 0,83 %)		
<i>Samsø Kommune</i>	114.000	63.000
<i>Odder Kommune</i>	717.000	394.000
<i>Skanderborg Kommune</i>	1.979.000	1.086.000
<i>Aarhus Kommune</i>	13.930.000	8.998.000
Forslag til nyt årligt driftsbidrag		
<i>Samsø Kommune</i>	3.992.000	3.941.000
<i>Odder Kommune</i>	4.595.000	4.272.000
<i>Skanderborg Kommune</i>	15.550.000	14.657.000
<i>Aarhus Kommune</i>	89.539.000	84.607.000

Opdateret driftsfordelingsnøgle:

Sammenlægges det nuværende kommunale driftsbidrag fra ejerkommunerne med omkostningerne til det fælles løft i beredskabsfaglig og organisatorisk kapacitet og det Aarhus Kommune-specifikke løft til operativ kapacitet, så justeres driftsfordelingsnøglen som nedenfor:

Driftsfordeling	2024	2025
Samsø Kommune	3,51%	3,67%
Odder Kommune	4,04%	3,97%
Skanderborg Kommune	13,68%	13,64%
Aarhus Kommune	78,77%	78,72%

FASE 2

Fase 2 omfatter et beredskabsfagligt løft af den operative kapacitet i Aarhus Kommune, som bør indarbejdes i den kommende risikobaserede dimensionering for 2026-2029. Fase 2 behandles politisk i 2024.

Til baggrund om Fase 2 kan oplyses:

Aarhus Kommune har i dag 2½ udrykningsenhed i døgnvagt, hvilket svarer til 16 fuldtidsbrandfolk på vagt. Med vedtagelsen af Fase 1 løftes dette til 18 fuldtidsbrandfolk på vagt. Derved forbedres ratioen fra 1 fuld-tidsbrandmand pr. 22.202 indbyggere i Aarhus til 1 fuldtidsbrandmand pr. 19.700 indbyggere.

Før 2002 var det et lovkrav, at der var 1 udrykningsenhed med 8 brandfolk per 100.000 indbyggere. Med 355.000 indbyggere (i 2022) burde Aarhus målt på 2002-skalaen have 3½ udrykningsenhed på fuldtid. Dvs. minimum 28 brandfolk på døgnvagt. Formålet med overgangen fra lovfæstet dimensionering til risikobaseret dimensionering var at indrette beredskabet efter lokale behov. Med vedtagelsen af Fase 1 løftes beredskabet i Aarhus Kommune til 18 brandfolk på døgnvagt.

Det er særligt ændringerne i Aarhus Kommunes risikoprofil over de seneste 10 år som sammen med den fortsatte byudvikling de kommende 8 år, der sætter Østjyllands Brandvæsens operative kapacitet under pres fremadrettet.

Ændringer i Aarhus Kommunes risikoprofil

- Risiciene, som påvirker Aarhus Kommunes risiko-profil, omfatter bl.a.:
- fortætning i højhuse på de bynære havnearealer (bl.a. på Aarhus Ø, Frederiks Plads, Mindet, Sydhavnen i Aarhus m.v.) og i Aarhus Nord.
- byudvikling, hvor private boliger, tung industri, publikumstunge objekter og infrastruktur kombineres på helt nye måder (Sydhavnen i Aarhus),
- idriftsættelse fra 2031 af en Marselistunnel i Aarhus,
- forøgelse i antal af el- og hybridbiler og -busser i Aarhus Kommune,
- energioplagering i gigantiske batteriparker (BESS), hvor højhuse, virksomheder og på sigt parcelhuse kan oplagre sol- og vindenergi fra dagtimerne til forbrug i nattetimerne, udbygning af el-tognettet og E45 på langs og tværs af Aarhus Kommune.

Etableringen af Marselistunnellen medfører flere alvorlige udfordringer for Østjyllands Brandvæsen. Først og fremmest så forsvinder den ubemandede brandstation på Sumatravej, som i dag huser det omfattende materiel, der skal anvendes ved storbrand på oliehavnen. Ved brand på havnen i dag, så tømmes alle tre døgnstationer for mandskab, som kører med udrykning til Sumatravej og henter det materiel, der skal være på plads ved brandstedet inden for 30 minutter. Østjyllands Brandvæsen har allerede pr. 1. april 2023 rømmet den nuværende bygning på Sumatravej 11 og flyttet materiellet over i en midlertidig bygning på Sumatravej 1 for at give plads til Kredsløb A/S' geotermi-projekt. Senest i 2026 skal Østjyllands Brandvæsen være helt væk fra Sumatravej pga. anlægsarbejdets opstart på Marselistunnellen. Der er ikke fundet en løsning på denne problemstilling i skrivende stund, men det er beredskabsfagligt ufravigeligt, at der skal være en brandstation på havnen.

Foruden problemstillingen med en brandstationsplacering på havnen, så medfører Marselistunnellen også et behov for at kunne tilgå begge tunnelåbninger (både fra Åhavevej og fra havnesiden) inden for maksimalt 10 minutter i tilfælde af brand og færdselsuheld i tunnelen.

I Udviklingsplanens Fase 2 dækkende perioden fra 2026-2028 er det nødvendigt at foretage en opgradering af Østjyllands Brandvæsens operative kapacitet med yderligere 6 brandfolk på døgnvagt. Disse 6 brandfolk bør fra 2026 placeres på de eksisterende tre døgnstationer i Lisbjerg, Ny Munkegade og Højbjerg. Herved sikres det, at stationernes specialer (redningsvogn, drejestiger, el-bils-beredskab, dykkerberedskab, bådberedskab, terror-beredskab, klima-beredskab og CBRN-beredskab (CBRN-beredskab er en engelsk forkortelse og står for kemisk, biologisk, radiologisk og nukleart beredskab) kan bemannes foruden stationernes auto-sprøjter og tankvogne, som indgår i basisudrykningerne.

Fase 2 og Fase 3 bringes til politisk behandling i 2024 for at kunne sikre rettidig vedtagelse af den risikobaserede dimensionering for 2026-2029, som byråd og kommunalbestyrelser skal godkende ultimo 2025. Driftsomkostningen til Fase 2 udgør for Aarhus Kommune i alt kr. 12,875 mio. årligt. Se mere nedenfor om Fase 3.

Fase 3

Fase 3 omfatter en flytning af brandstationen i Ny Munkegade til en placering på Sydhavnen og en etablering af en ny brandstation på Bautavej i Aarhus Vest. Fase 3 bringes også til politisk drøftelse i 2024.

Om Fase 3 kan oplyses:

Under forudsætning af, at der kan etableres en midlertidig brandstation i en arbejdsmiljømæssig forsvarlig ramme på havnen i perioden fra 2025-2028, så bør der senest fra 2028 være etableret en permanent brandstation på Sydhavnen til erstatning for den nedslidte brandstation i Ny Munkegade.

Med opførelse af en ny brandstation på Sydhavnen kan der opretholdes et forsvarligt beredskab i anlægsfasen af Marselistunnelen og vi kan udnytte den synergi, det vil medføre at samle midtbyens beredskab, Marselistunnel-beredskabet, bådberedskabet, dykkerberedskabet og brand-om-bord-på-skib-til-søs-beredskabet på én og samme matrikel. Herved undgås ubemandede brandstationer i fremtiden.

Med forskydning af stationen i Ny Munkegade til Sydhavnen opstår behov for en bedre beredskabsdækning i Hasle, Åbyhøj og Aarhus Vest. Samtidig vurderes Fase 2-opgraderingen fra 18 til 24 brandfolk at være utilstrækkelig efter 2028. Det er derfor Østjyllands Brandvæsens anbefaling, at der senest fra 2028 etableres en døgndækkende brandstation med 8 brandfolk på døgnvagt på Bautavej i Aarhus Vest. Herved opnås et samlet beredskab i Aarhus Kommune på 32 brandfolk i døgnvagt.

Udgiften til opførelse af to nye brandstationer håndteres via leasing hos Kommuneleasing. Driftsomkostningen incl. afdrag på leasing udgør kr. 28 mio. årligt.

4.3 Leasingadgang til nye brandbiler og brandstationer

Udviklingsplanen medfører, når den er fuldt indfaset, anskaffelser af køretøjer, materiel og opførelse af nye brandstationer for i alt kr. 130,4 mio. Dette beløb finansieres via KommuneLeasing, som det også var tilfældet med de nye brandstationer i Lisbjerg og Højbjerg. Leasingydelserne er indregnet i det løft i driftsmidler, som er anført ovenfor.

I alt skal Østjyllands Brandvæsen kunne indgå leasingaftaler hos KommuneLeasing til følgende køretøjer og nyopførte brandstationer.

4.4 *Låneadgang til håndtering af de indefrosne feriepenge*

Den 1. september 2020 trådte den nye ferielov i kraft, hvorved medarbejdere afvikler ferie i samme periode som den optjenes, modsat tidligere hvor ferien blev optjent i kalenderåret forud for ferieåret.

For arbejdsgivere betyder det, at de ansattes ferie i overgangsperioden skal finansieres efter både den nye og den gamle lovgivning samtidigt. Ferie efter den nye ferielov udbetales til medarbejderne, mens ferie opsparet i perioden 1. september 2019 til 31. august 2020 indefrysnes frem til medarbejderne forlader arbejdsmarkedet. De indefrosne feriemidler administreres af Lønmodtagernes Fond for Tilgodehavende Feriemidler (Lønmodtagernes Feriemidler).

I Østjyllands Brandvæsen er aktuelt indefrosset 7,25 mio. kr. (2023-værdi) efter den gamle ferielov. Der er to muligheder for at for at udbetale pengene:

- 1) Beløbet kan indbetales til Lønmodtagernes Feriemidler på én gang, eller
- 2) Østjyllands Brandvæsen kan beholde midlerne i selskabet mod en årlig indeksering af beløbet, som afspejler lønudviklingen. Indbetalingen til Lønmodtagernes Feriemidler sker ved forfald, når medarbejderen går på pension. Østjyllands Brandvæsen har i første omgang valgt denne model.

Efter rådgivning fra ejerkommunernes økonomichefer er det imidlertid anbefalingen, at der foretages en éngangsbetaling til Lønmodtagernes Fond for Tilgodehavende Feriemidler.

En analyse viser, at det vil være mellem 2,1 og 4,2 mio. kr. billigere med en engangsbetaling i 2023 fremfor løbende indbetalinger de kommende mange år. Tilgodehavende feriemidler er opført i åbningsbalancen ved selskabets stiftelse under passiver efter sædvanlig praksis. Tilsvarende er Østjyllands Brandvæsen medgivet aktiver i form af brandkøretøjer, som modsvarer passiverne. Østjyllands Brandvæsen har imidlertid ikke likviditet til at foretage indbetaling til feriefonden. Det er derfor Bestyrelsens indstilling, at Østjyllands Brandvæsen gives mulighed for at optage et 30-årigt lån hos Aarhus Kommune, så der kan ske betaling til Lønmodtagernes Fond for Tilgodehavende Feriemidler snarest muligt. Lånet skal afdrages via reduktion i driftstilskuddet over en ca. 30-årig periode.